

Ma prof. A.-I. Klumavile
hindamiseks.
26. X 39. J. Kadari.

Diplomitöö
392163

E. V.
TARTU ÜLIKÜLI
DIBISTEADUSKORD

26. OKT - 39
N° 612.

Assolembi esite Feymiks
6. 11. 39. A. I. Klum

Johannes T ü ü t s

P E E R I V A L V E

R A K I N G J A P Ä D E V U S

Diplomitöö
15. 11. 39. A. I. Klum

A. A
17978

Tartu 1939.

Lõpetanud 8 XII 39 õigelehes-
noeug

S I S U

Sissejuhatus..... lk 9

1. peatükk. Piirivalve raskingu ja pädevuse normistik..... lk 9

§ 1. Piirivalve normistik lk 9

I Konstitutsioonilised normid..... lk 10

II Seadusjõulised aktid lk 10

III Seadusile subordineeritud aktid... lk 14

2. peatükk. Piirivalve raking lk 16

§ 2. Piirivalve koosseis lk 16

§ 3. Piirivalve juhtimine lk 17

a) Siseminister lk 18

b) Piirivalve ülem lk 21

c) Piirivalve ülema abi lk 23

d) Piirivalve osakonna ülemad..... lk 24

e) Piirivalve jaoskonnülemad..... lk 25

f) Piirivalve rajooni ülemad..... lk 26

g) Piirivalve korooniülemad lk 26

n) Piirivalve muud ametiisikud..... lk 26

§ 4. Piirivalve isikliku koosseisu komplekteerimine..... lk 27

3. peatükk. Piirivalve pädevus lk 30

I Piirivalve kohustused..... lk 30

§ 5. Piirivalve kohustused (üldiselt)..... lk 30

§ 6. Isikute seadusevastase üle piiri

	liiklemise tõkestamine ja seadusepärase üle piiri liiklemise korraldamine..... lk	36
§ 7.	Salakaubitsenise tõkestamine ja seadusepäraselt esemete üle piiri liiklemisel tollifunktsiooni täitmine..... lk	41
§ 8.	Abinõud salakaubitsenise ja seadusevastaselt üle piiri liiklemise takistamiseks... lk	44
	a) Ujuvabinõude registreerimine ja nende liiklemise kontroll..... lk	44
	b) Piiri maavöös liiklemise kontroll.. lk	48
	c) Rannasõidu laevade kontroll..... lk	49
	d) Jahipidamise järelevalve piirivöös. lk	50
§ 9.	Süütegude jälitamine	lk 51
§ 10.	Jurisdiktsiooniline funktsioon	lk 52
§ 11.	Maksude sissenõudmine	lk 55
	a) Sadama- ja veeteedesüvendusmaksud	lk 55
	b) Välispassi pikenduse maksuvõlg....	lk 55
	c) Viisamaksud	lk 56
§ 12.	Piirimärkide korrashoid	lk 58
§ 13.	Piiri vahejuhtumite lahendamine	lk 59
§ 14)	Laevadele abiandmine, uppunud ja randunud varanduste päästmine ja säilitamine.....	lk 60
§ 15.	Kalapüügi järelevalve teostamine.....	lk 61
§ 16.	Teiste ametiisikute asendamine ja abistamine.....	lk 62
	a) Puleetorni ülevaataja kohused.....	lk 62
	b) avaliku korra ja julgeoleku alal politseiametnike asendamine.....	lk 63

c) Tolliametnike abistamine.....	lk	63
d) Meteoroloogiliste andmete kogumine.....	lk	63
e) Laevasõidu liini siht- ja auto- maattulede kustutamine ja süü- tamine.....	lk	64
f) Mereside ülesanded.....	lk	64

II Piirivalve õigused ja tema tegevust

<u>soodustavad üldsätted.....</u>	lk	64
§ 17. Piirivalve õigused.....	lk	64
§ 18. Üldised kohustused kodanikkudele ja teistele ametkondadele Piirivalve tegevuse soodustamiseks.....	lk	68
4. peatükk. <u>Piirivalve funktsioonide</u>		70
<u>juriidiline iseloom.</u>	lk	70
§ 19. Piirivalve funktsioonide juriidiline iseloom.....	lk	70

Töös tarvitatud seaduste nimetuste lühendid:

- 1) PVS = Piirivalve seadus, RT, 1936, 47, 375
- 2) VKS - Valitsemise korraldamise seadus RT, 1938, 37, 331
- 3) RRKS = Riigikaitse rahuaegse korraldamise
seadus RT 1938, 29, 234
- 4) KKS = Kriminaalkohtupidamise seadustik,
RT 1934, 89, 720
- 5) KrS = Kriminaalseadustik, RT 1929, 56, 396
- 6) MKrS = Maksukaristuse seadus RT 1934, 88, 717

Piirivalve on Siseministeeriumi juures teotsev
1)
Siseministrile alluv haldusühik, mille ülesandeks vasta-
va seaduse alusel on salakaubitsemise ning seadusevasta-
selt üle riigipiiri liiklemise tõkestamine, riigipiiri
märkide korrashoid, sõjeväevõimude poolt antavate riigi-
kaitse ülesannete täitmine ning ^{seaduste ja} vastavate haldusaktidega
2)
tema peale pandavate muude ülesannete sooritamine.

Kuna Piirivalve Rahuaegse riigikaitse korraldamise
seaduse ³⁾ § 5 põhjal on loetud riigi relvastatud jõuks,
siis riigi sisemise ja välise julgeoleku kaitse funktsi-
oonides on Piirivalve otseselt allutatud Sõjavägede Juha-
tajale (sõja-ajal Sõjavägede Ülemjuhatajale) ⁴⁾. Siseministeeriumi
ja Sõjavägede Juhataja Piirivalve juhtimisel teotsevad
koordineeritud võimudena.

1. peatükk.

Piirivalve rakingu ja pädevuse normistik.

§ 1. Piirivalve normistik. Kuna Eesti Põhiseaduses
väljendatud õigusriigi põhiprintsiipide kohaselt saab
riigivõimu teostada ainult kehtiva õiguskorra alusel, ⁵⁾
s.o., kõik funktsioonid, mida riigivõim teostab, peavad olema

- 1) Valitsemiskorraldamise seadus RT 1938, 37, 332 § 74 II
- 2) Piirivalve Seadus RT 1936, 47, 375 § 1
- 3) RT 1938, 29, 234
- 4) ib § 13
- 5) Põhiseaduse (RT 1937, 71, 590) § 3

kokkukölas Põhiseaduse ja selle alusel antud seaduste ja muude õigusnormidega, siis endastmõistetavalt, ka Piirivalve suhtes peab olema määratud Põhiseadusega kokkukölas olevate õigusnormidega esiteks, organisatsioon ja teiseks - pädevus.

Kõiki Piirivalve rakingut ja pädevust käsitlevaid norme võib grupeerida kolme liiki:

I Konstitutsioonised normid. Põhiseadusest tulevad rakendamisele §§ 129 ja 131. Esimene neist määrab, et relvastatud jõudude kõrgeimaks juhiks on President ning otseseks juhiks Sõjavägede Juhataja (sõja ajal Sõjavägede Ülemjuhataja), teine omistab Presidendile õiguse anda relvastatud jõududesse puutuvald seadusi ja määrusi.

II Seadusejõulised aktid (seadused, dekreedid, sundmäärused)

1) Piirivalve seadus⁶⁾ on Piirivalve rakingu ja pädevuse tuvastamise lex generalis'eks. Siin on toodud kõik rakingu põhinormid ja suur osa pädevuse tuvastamiseks tarvilike sätteid. Seadus jaguneb kolme ossa. I osa - 1.ptk. üld-eeskirjed, 2.ptk. piirivalve juhtimine, 3.ptk. piirivalve õigused ja kohused; II osa - endiste normide vastav muundamine ja III osa - endiste normide kaadamine.

2) Piirivalve seaduse muundusakt⁷⁾. Muudetud § 34 p.1.

3) Valitsemise korraldamise seadus⁸⁾. § 74 määrab, et

6) RT 1938, 47, 375

7) RT 1938, 12, 96

8) RT 1938, 37, 332

Siseministeeriumi juures on Siseministrile alluv ja vastava seaduse alusel tegutsev Piirivalve.

4) Riigikaitse rahuaegse korraldamise seadus.⁹⁾

Sellest seadusest tulevad rakendamisele §§ 5,9,

10,11,12,13,14,16, mis määravad Piirivalve relvastajouks) tud, relvastatud jõudude ülesanded, nende juhtimise ja varustamise.

5) Sõjaväeteenistuse seadus.¹⁰⁾ Olulised on §§ 6 ja

12 mille mõttest selgub, et Piirivalves teenivad isikud loetakse tegelikus sõjaväeteenistuses olevateks..

6) Kriminaalkohtupidamise seadustik, ja selle muundusaktid.¹¹⁾ Käsitlemisele tulevad §§ 956,975,967,

968,969,970,972. Need normid annavad Piirivalve võimudele õiguse toimetada juurdlusi jaoskonnakohtunikule alluvais teatavais süütegudes, karistada ühe kriminaal süüteo eest, ja karistusmenetluse korra.¹²⁾

7) Maksukaristusseadustik.¹⁴⁾ Rakendusele tulevad

§§ 98-101, 105 ja 107, mis tuvastavad piirivalve

võimude õiguse toimetada juurdlusi tollisüütegudes

ning kohustuse abistada tollivõime juurdluste toime-

tamisel, isikute kinnipidamisel ja nende isikukind-

laks tegemisel.

9) RT 1938,29,234

10) RT 1937,15,116

11) RT 1934,89,720

12) Rt 1938,106,917

13) Krs § 3661

14) RT 1934,88,717

15)
8) Tolliseadustik. Selle seaduse § 4 põhjal on piirivalvevõimud kohustatud abistama tolliametnikke nende ametitöiminguil. Kuna Piirivalve erikokkuleppe alusel Sise- ja Majandusministri vahel laiaulatuslikult on õigustatud teostama tollifunktsioone, siis Piirivalve pädevuse tuvastamisel tollialal tulevad rakendusele Tolliseaduse kõik need paragraafid, mis käsitlevad tollifunktsiooni teostamist isikute ja kaupade liiklemisel üle riigipiiri, eriti §§ 17-59; 163-206; 277-316, 329-334.

16) (kohustab)
9) Kiirsõidu ujuvabinoode liikumise seadus. See seadus Piirivalvet seaduses mainitud ujuvabinoodele vastavate lubade väljaandmiseks ja nende sõidukite üle järelevalve teostamiseks

17)
10) Kalandusseaduse § 29 kohustab Piirivalvet teostama järelevalvet kalapüügi teostamise kohta.

18)
11) Laevade päästmise ning neile abiandmise ja upunud ning randunud varade seadus. Kuna Piirivalvele võib panna rannavanema kohused ja see sageli esinebki, siis Piirivalve ülesannete vaatlemisel peab tulema käsitlesele seegi seadus.

15) RT 1936, 74, 605

16) RT 1930, 54, 358

17) RT 1938, 60, 588

18) RT 1930, 48, 306

18)

12) Isikutöestamise ja liiklemise seadus. Piirivalve teostab isikute seadusepäraselt üle riigipiiri liikmise kontrollimist. Sätted selleks funktsiooniks leidub mainitud seaduse V osast.

19)

13) Sadamamaksude seadus. Et Piirivalve teostab Sadamamaksude seaduse alusel sadamamaksu sissenõudmist, siis on ka see seadus tema pädevuse tuvastamise allikaks.

20)

14) Veeteede süvendusmaksu seadus. Ka veeteede süvendusmaksu sissenõudmist toimetab Piirivalve.

21

22

15) Sisekaitseülema sundmäärus Nr.4. Selle sundmäärusega määratakse kindlaks liiklemine piirivalvevöös ning tehakse Piirivalve^{le} konuseks tarvilikkude lubade väljastamine.

18) 1930, 48, 308 RT

19) 1931, 18, 106 RT

20) RT 1925, 109/110, 66

21) Sisekaitseülema sundmäärused oma juriidiliselt iseloomult on erakorralised dekreedid, põhjusel, esiteks, need antakse erakorralisel ajal, teiseks nad peavad peale Põhiseaduse olema kokkukõlas harilikku seadustega (käsoleval juhul Kaitse-seseisukorra seadusega) ja kolmandaks oma jõugradatsioonilt on nad võrdsed seadusile, kuna on võimalised muutma seadusi.

Sellepärast ongi Sisekaitseülema sundmäärused vaadeldud seadusejõuliste aktide hulgas, aga mitte määruste seas, kuhu nad peaksid kuuluma oma nimetuse tõttu. Nimetust "sundmäärus" teooria üldse ei tunne.

22) PT 1933, 3, 26

23) RT 1925, 109/110, 66

24) RT 1925, 109/110, 66

25) RT 1925, 109/110, 66

26) RT 1925, 109/110, 66

16) Sisekaitseülema sundmäärus Nr.5.²³⁾ Selle sundmääruse alusel võib Piirivalve kitsendada üksikute isikute liiklemist ujuvabinõudega, andes välja vastavaid lubasid ning teostades kontrolli ning kontrollides, et seaduse ja tema korraldusi täidetakse.

17) Sisekaitseülema sundmäärus Nr.6.²⁴⁾ Korraldab kõigi ujuvabinõude, mis liiguvad kaitseseisukorra piires territooriaal vetes, registreerimist Piirivalve poolt.

Peale ülalootletute tulevad Piirivalve alal täiendnormidena käsitlusele paljud sõjaväesse puutuvad seadused, kuna Piirivalve seadus ehts~~vi~~itega viitab nendele. Nii on Piirivalve seaduses määratud,²⁵⁾ et Piirivalves teenivate isikute teenistuskäik, varustamine teenistustasudega, isikliku varustusega, toidurahadega, Piirivalve varustamine hobustega, veod riigi liiklemisvahendeil j.n.e., toimub ühisel alusel sõjaväega nii palju kui see ei ole vastavate seadustega korraldatud teisiti.

III Seadusile subordineeritud aktid.

1) Üle Vaberiigi piiri liikumise ja välismaalaste Eestis peatumise määrus.²⁶⁾ Selle määrusega on sisustatud ja konkretiseeritud Isikutöestamise ja liikumise

23) RT 1933, 3, 27

24) RT 1933, 33, 296, muundus RT 1936, 104, 866

25) PVS §§ 6, 10, 11, 12

26) RT 1930, 54, 362

seadus ja Piirivalvel isikute üle riigipiiri liiklemise korraldamisel tuleb seda määrust käsitleda.

27)

2) Piirivalve poolt laevade peatamise korra määrus.

Selles määruses on antud Piirivalvele juhendid laevade peatamise tegeliku läbiviimise ja laeva kontrollimise kohta.

28)

3) Kalapüügi korraldamise määrus. Selle määrusega

pannakse Piirivalvele kohustus Kolga-Abla ja Kiiu-Abla küladevahelise Laumadala pardas olevatel talinooda loomusekohtadel püügist osavõtta soovijate registreerimine.

29)

4) Siseministri sundmäärus Nr.8 Selle määrusega

on pandud Piirivalvele kohustus teostada jahipidamise järelvalvet teataval maaalal.

Peale ülalloetletud seadusile subordineeritud aktide on Piirivalve pädevust tuvastatud paljude haldusaktidega - käskkirjadega, korraldistega, ministerriumide vaheliste kokkulepetega j.n.e., milliseid ei ole üllatud Riigi Teatajas, vaid mis on teatavaks tehtud ainult osalistele, kuna aktid ise hoitakse asjaosalistes ametasutistes vastavates toimikutes.

27) RT 1938, 55, 519
28) RT 1936, 99, 798
29) RT 1925, 57/58; muundusakt RT 1937, 5, 43

Kuna need haldusaktid ei ole määratud üldsusele teadmiseks ja on üldsusele niikuinii kättesaadatud, siis käesolevas töös ei ole ka märgitud nende aktide numbreid ega daatumeid, küll on vahest literaarallikaina mainitud Riigikantselei poolt väljastatavaid "Valitsusasutiste tegevusi".

2. peatükk.

Piirivalve raking
(organisatsioon)

§ 2. Piirivalve koosseis. Piirivalve on Siseministeeriumis koosseisus, kuid mitte osakonnana ega talitussena nagu teised Siseministeeriumi allühikud, vaid iseseisvana vastava seaduse alusel tegutsevana.

Piirivalve koostub keskasutisest - staabist, ja koheasutistest - jaoskondadest. Keskasutis asub Tallinnas ja koostub omakorda kahest osakonnast - üld- ja majandusosakond.³¹⁾

Jaoskonnad jagunevad rajoonideks ja rajoonid kordoniteks.³¹⁾ Jaoskonnade koosseisud ja tegevuspiirkonnad määrab kindlaks Siseminister Piirivalve ülema ettepanekul.

Vaberiigi Presidendi poolt kinnitatud koosseisude piires.³²⁾ Rajoonide ja kordonite koosseisud ja tegevuspiirkonnad määrab kindlaks Piirivalve ülem Siseministri poolt kin-

30) VKS § 74

31) PVS § 3.

32) ib § 17

nitatud jaoskondade koosseisude piirides.

Jaoskondade, rajoonide ja kordonite arv, samuti kõik Piirivalve seaduses mainimata, kuid tarvilikuks osutuvad alljaotused, määrab kindlaks Vabariigi President. Kuna Piirivalve kui relvastatud jõu koosseisud ja dislokatsioon on salajased, siis ei ole võimalik käesolevas töös vaadelda lähemalt Piirivalve allühikute arvu ja paigutust maaalaliselt. Niipalju võib siiski mainida, et Piirivalve jaoskondi on käesoleval ajal viis - Nimelt: Tallinna, Lääne (asukoht Haapsalus), Narva, Peipsi (asukoht Tartus) ja Petseri (asukoht Irboska raudteejaamas).

§ 3. Piirivalve juhtimine. Piirivalve otsene

juhtimine toimub Siseministri, Piirivalve ülema, jaoskonna, rajooni- ja kordonitulemate kaudu. Kuid kuna Piirivalve on loetud Vabariigi relvastatud jõuks ning koosneb tegevteenistuses olevatest sõjaväelastest, siis on Piirivalve kõrgeimaks juhiks Vabariigi President ja riigi sisemise ja välimise julgeoleku kaitse alal on Piirivalve otseseks juhiks Sõjavägede Juhataja rahuajal ja Sõjavägede Ülemjuhataja sõjaajal. Relvastatud jõudude juhtimise ja korraldamise teostamiseks on ~~en~~ Sõjavägede Juhataja otseses alluvuses Sõjavägede

Staap, eesotsas Sõjavägede Staabi ülemaga, kus töötatakse läbi üldküsimused riigikaitse korraldamise ja ettevalmistamise alal. Seega Piirivalve teataval määral allub ka Sõjavägede Staabi ülemale.

Käesolevas töös on vaadeldud peamiselt Piirivalve juhtimist tema peamiste ülesannete täitmisel, s.o.seda juhtimist, mille tipporganiks on Siseminister.

a) Siseminister. Siseministrile kuulub Piirivalve üldine korraldamine ja juhtimine, milleks Siseminister eriti:

- 1) valvab, et Piirivalve tegevus oleks suunatud Piirivalve ülesannete teostamisele;
- 2) valvab seaduste, seadluste, määruste ja seatud korras antud korralduste täpse täitmise järelle Piirivalves;
- 3) hoolitseb Piirivalve ülalpidamise, igakülgse ning ajakohase varustamise eest;
- 4) esitab Piirivalve ülalpidamiseks vajaliku eelarve-ettepaneku;
- 5) valvab krediitide seadusepärase, otstarbekohase ja õigeaegse kasutamise järelle;
- 6) kinnitab lubatud krediitide piires Piirivalve vabateenijate koosseisu;
- 7) hoolitseb Piirivalve paigutuse, organisatsiooni ja koosseisu küsimuste otstarbekohase lahendamise eest;

8) annab Piirivalve teenistuse lähemaid eeskirju;

9) määrab Piirivalve majapidamise korra.

Seega võiks kokku võetuna öelda, et Siseminister

1) teostab Piirivalves teenistuskontrolli tegevuse ja majandusalal (p.1,2,5); 2) hoolitseb Piirivalve vajaliku

ja õigsaegse varustamise eest (p.3,4); 3) korraldab

Piirivalve organisatsiooni, paigutust, koosseise ja

majandust (p.6,7,8); 4) instrueerib Piirivalvet, andes

talle teenistusalaalisi eeskirju, mis on mõeldav^{ad} nii-

nästi üld- (määrus) kui ka üksikaktidena (korraldis).

Peale internsete määruste on Siseminister Piirivalve

alal õigustatud andma ka eksternseid määrusi, s.o. sel-

liseid mis kohustavad kodanikke salakaubitsemise ja

riigipiiri loata läbistamise tõkestamiseks on Siseminis-

ter õigustatud andma määrusi eraisikuile kuuluvate

ujuvabinõude registreerimise korra ja isikute liiku-

miste kohta. Sellised määrused tulevad anda kokkuleppel

Teedeministriga.³⁷⁾ Ka võib Siseminister oma määrusega

keelata rahvakogumisi kuni ühe kilomeetri kauguseni

piirijoonest.³⁸⁾

Oma üksikaktidega on Siseministril õigus keelata

elamine piirivalvevöös ja sinna ilmumine isikuile,

kes karistatud riigipiiri loata läbistamise või sala-

37) PVS § 19

38) PVS § 18 lõige II

kaubaveo eest, või kelle kohta on põhjendatud kahtlus
eespool tähendatud süütegude kordasaatmises või kea-
saatamises. 39) Selliste määrustega kitsendab Siseminis-
ter kodanikkude põhiõigusi, milline asjaolu on siiski
õigustatud Põhiseaduse § 13 II lõikega.

Vabariigi Presidendi poolt Piirivalve korralda-
mise ja juhtimise alal antavaile seadlustele, tehta-
vaile otsustele, korraldistele ja käskkirjadele an-
nab kontrasignatsiooni Siseminister. 40)

Piirivalve alal vajalikud ettepanekud ja õigus-
normide eelnõud esitab Siseminister Vabariigi Presi-
dendile Vabariigi Valitsuse kaudu, exclusiiv 1) ameti-
kohtadele määramised, ümberpaigutamised ja teenistu-
sest vabastamised, millised esitab vahenditult ja 2)
ohvitseride kõrgendamised auastmes ja nende alanda-
mised reameesteks, milliste esitamine toimub Sõjami-
nistri kaudu. 41)

Siseministri võimupiirid Piirivalve ametiisiku-
te teenistuskäigu küsimuste lahendamise, nendele kohtu-
likule vastutusele võtmise ja distsiplinaarkaristuste
alal on võrdsed Sõjaministri või Sõjavägede juhataja
võimupiiridega sõjaväes samadel aladel. Selliste nor-
midena tulevad arvestamisele Riigikaitse rahuaegse 42)

39)	PVS	§	18
40)	PVS	§	15
41)	PVS	§	14
42)	PVS	§	16

43 korraldamise seadus, Sõjaväelaste atesteerimise seadlus, 44)
45 Sõjaväe distsiplinaarkaristuse seadlus, Sõjaväe kohtu-
46 te seadustik, Ohvitseride teenistuskäigu seadlus, ja 47
48 Allohvitseride ja sõdurite teenistuskäigu seadlus.

b) Piirivalve ülem. Piirivalve ülem allub vahenditult Siseministrile, ta on Piirivalve vastutav juht kõigil aladel ja tema otsesel juhtimisel tegutseb Piirivalve. Piirivalve ülem eriti: 49

1) valvab seaduste, seadluste, määruste ja seatud korras antud korralduste täpse täitmise järele alluvate poolt;

2) hoolitseb Vabariigi piiride valve otstarbekohase korraldamise eest;

3) võtab tarvitusele abinõud distsipliini hoidmiseks alluvate seas ja valmisolekuks riigikaitse ülesannete täitmisel;

4) juhib alluvate väljaõpet ja kasvatust;

5) kinnitab väljaõppe eeskirjad ja õppekavad, kohaldades piirivalve erialasse puutuvaid seadusi ja seadlusi, samuti sõjaväelise väljaõppe alal sõjaväes kehtivaid

43) RT 1938, 29, 234

44) 1935, 82, 696 RT

45) RT 1930, 33, 205, muundus RT 1934, 50, 422

46) RT 1938, 38, 346

47) RT 1938, 100, 371

48) RT 1939, 24, 182

49) PVS § 21

määrustikke ja eeskirju;

6) seadustes ja seadlustes ettenähtud korras võtab teenistusse ja vabastab teenistusest käskkirjaga Piirivalve koosseisudes ettenähtud sõjaväelasi ja riigiteenijaid

7) koostab Piirivalve ülalpidamiseks vajaliku eelarve-ettepaneku ja esitab selle õigeaegselt Siseministrile; hoolitseb krediitide seadusepärase ja otstarbekohase kasutamise eest;

8) annab seaduste ja seadluste piires juhtnõuere alluvaile;

9) hoolitseb alluvate tervishoiu eest;

10) kõrgendab allohvitsere ja sõdureid auastmes vastavais seadlustes ettenähtud korras;

11) määrab kindlaks rajoonide ja kordonite koosseisud ja piirkonnad Siseministri poolt kinnitatud jaoskondade koosseisude piires;

12) määrab asjaajamise korra Piirivalves.

Ülaltoodud sätetest nähtud, et ka Piirivalve ülema kohuseks on teenistuskontrolli teostamine alluvate suhtes. Edasi on tema kohuseks hoolitseda Vabariigi piiride valve otstarbekohase korraldamise eest, alluvate kasvatamine, väljaõpetamine, nendesse distsipliini süvendamine ja kõigiti nende heaolu eest hoolitsemine. Ta võtab teenistusse sõdureid, allohvitsere ja riigiteenijaid, kõrgendab auastmeis ja vabastab tee-

inistusest, koostab eelarve ettepanekuid ning määrab asjaajamise korra Piirivalves. Ka Piirivalve ülemal on õigus anda alluvaile üldisi juhtnööre - üldakte, kuid kodanikkude suhtes määruste andmiseks puudub tal õigus. Piirivalve ülema õigused ja kohused võrreldes teiste ametisikutega on kindlaks määratud järgmiselt:

1) kõik õigused ja kohused, mis maksvate eeskirjade kohaselt nähtud ette ministriumide talituste ja osakondade direktoreile, kui võrd ei järeldu teisiti seadustest ja seadlustest. 50) 2) võimupiirid alluvate ametisikute teenistuskäigu küsimuste lahendamise ning nende kohtulikule vastutusele võtmise ja distsiplinaar karistuste alal on võrdsed diviisiülema võimupiiridega sõjaväes. 51) 3) Piirivalve hangete, varustamise ja majapidamise alal on Piirivalve ülema võimupiirid võrdsed Sõjamineisteriumi varustusvalitsuse ülema võimupiiridega. 52)

c) Piirivalveülema abi. Piirivalve ülema abi asen-

dab Piirivalve ülemat kõigil juhtudel, kui see on tekitatud oma teenistuskohuseid täitmast. Piirivalve ülema abi allub vahenditult Piirivalve ülemale. Piirivalve ülema abi ülesandeks peale Piirivalve ülema asendamise on Piirivalve ülema abistamine tema töös neil aladel,

50) Vt. Valitsemiskorrald. s. RT 1938, 37, 332

51) Samad sead. ja sdl., mis loetletud lhk 20

52) Sv. Varustusvalitsuse ülema kohused on loetletud väga mitmetes sv. majandusala seadustes ja sdl-es

53) PVS § 26

mis tema peale pannakse vastavate seadustega, seadlus-
tega või Siseministri ja Piirivalve ülemaleeskirjadega. 54)
Seadustega ja seadlustega praegusel ajal Piirivalve
ülema abi peale erikohuseid pandud ei ole. Peale muu
on Piirivalve ülema ^{abi} kohuseks ühe, kahest Piirivalve
osakondadest juhtimine. 55) Käesoleval ajal juhib Piiri-
valve ülema abi majandusosakonda. Piirivalve jaoskon-
dedel iseseisvaid majanduseorganeid ei ole, vaid kogu
majanduse juhtimine on koondatud keskasutisse, seega
on Piirivalve ülema abi ka Piirivalve jaoskondade majan-
duse otsene juht.

Piirivalve ülema abi võimupiirid alluvate amet-
isikute teenistuskäigu küsimuste lahendamise ja distsip-
linaar-karistuse alal võrduvad sõjaväes Sõjaringkonna
ülema võimupiiridega. 56)

(Sõjaringkonnad) Piirivalve osakonnaülemad.

Piirivalve osakonna ülem juhib osakonna tegevust,
alludes vahenditult Piirivalve ülemale. Tema võimupii-
rid alluvate teenistuskäigu küsimuste lahendamise ja
distsiplinaar-karistuste alal on võrdeed väeosa ülema
võimupiiridega sõjaväes, nende eranditega, mis Piirival-
ves maksma pandud eriseadustega ja -seadlustega. 57)

54) PVS § 27

55) PVS § 27 lõige II

56) PVS § 28

57) PVS § 29

e) Piirivalve jaoskonna ülemad.

Piirivalve jaoskonna ülem on piirivalveteenistuse tegelik juht jaoskonnale määratud piirkonnas. Ta allub vahenditult Piirivalve ülemale. Tema võimupiirid alluvate ametiisikute teenistuskäigu küsimuste lahendamise ja distsiplinaar-karistuse alal on võrdsed üksikpataljoni ülema võimupiiridega sõjaväes. Piirivalve jaoskonna ülemale on eriseadustega ja muude normidega pandud mitmesuguseid erikohustusi, vaatamata sellele, et vastav tema pädevust piiritlev seaduse paragraaf seda sõnaselgelt ei maini, nagu teiste Piirivalve ametiisikute suhtes. (Nii on eriseadustega Piirivalve jaoskonna ülema peale pandud kaitse seisukorda kuulutatud maaalal isikute liiklemise ja territoriaalvetes ujuvõidukite liiklemise kontrolli teostamise otstarbel mitmesuguste lubade väljaandmine. Kõik Piirivalve jaoskonna ülemal õigus teostada jurisdiktsioonilist funktsiooni, milline õigus puudub kõigil teistel Piirivalvevõimudel. Samuti on Piirivalve jaoskonna ülema kohuseks vähemate piirivahejuhtumite lahendamine naaberriigi võimudega, milline tegevus kannab rahvusvahelist ilmet.

58) PVS § 30

59) Vt. PVS § 20, 25

60) KKS § 975 põhjal KrS § 366¹ ettenähtud süttegudes. (Ujuvabinõude omanikkude ja juhtide poolt seadusenõuete mitte täitmine ujuvabinõude liiklemise alal piirivalvevõös.)

f) Piirivalve rajooniülem. Piirivalve rajooniülem

allub vahenditult jaoskonna ülemale. Tema on rajooni piirkonnas valveteenistuse korraldamise ja majanduse alal vastutav juht. Tema õigused ja kohustused alluvate suhtes on võrdsed kompaniülema võimupiiridega sõjaväes nende eranditega, mis Piirivalves pandud kehtima eriseadustega ja -seadlustega.⁶¹⁾

g) Piirivalve kordoniülem. Kordoniülem on piirivalve-

mise otsene teostaja oma kordoni piirkonnas teenistuseeskirjade ja ülemuse poolt antud korralduste kohaselt. Ta allub vahenditult rajooniülemale ning tema õigused oma alluva meeskonna suhtes on võrdsed kompanivanema (=veltveebli) õigustega sõjaväes, nende eranditega, mis Piirivalves pandud kehtima eriseadustega ja -seadlustega.⁶²⁾ Eriseadustega Piirivalvele pandud kohustustest lasub enamike just kordoniühematel, nii näiteks, tollipunktiülemate, tuletornide ülevaatajate, rannavanemate j. n.e. kohuste täitmine.

h) Muude, seaduses loetlemata, Piirivalve ametiisikute õigused Piirivalves.

Piirivalve seaduse § 29-32 nimetatata Piirivalve muudel ametkohtadel teenivate ametisikute õigused on samad, mis vastavatel ametkohtadel teenivaltel isikutel sõjaväes, kui võrd see ei ole korraldatud teisite Piirivalve

61) PVS § 31

62) PVS § 32

kohta seadustes ning seadlustes.

M ä r g e: Piirivalve ametiisikute võimupiiride tuvastamisel alluvate ametiisikute teenistuskäigu küsimuste lahendamise ja distsiplinaar-keristuse alal, mis Piirivalve seaduse ehtsa viite alusel tuleb korraldada analoogiselt sõjaväele, tuleb arvestada lhk 21 mainitud seadusi ja seadlusi, exclusiiv Riigikaitse rahuaegse korraldamise seadus ja juurdearvatud Sõjaväe Sisemäärustik RT.1935, 30, 250 j.t.

§ 4. Piirivalve isikliku koosseisu komplekteerimine.

Piirivalve isiklik koosseis komplekteeritakse tegelikus sõjaväeteenistuses olevatest sõjaväelastest või reservväelastest. Sellejuures reservväelased, kes astuvad Piirivalve teenistusse, loetakse selle teenistusseastumise^{ga} tegelikus sõjaväeteenistuses olevateks ja nende kohta on kehtivad kõik tegelikus sõjaväeteenistuses olevate isikute suhtes kehtivad seadused ja muud üldaktid kuivõrd ei järeldu teisiti Piirivalve seadusest. See säte tähendab, et Piirivalve teenistusse ei saa võtta isikuid, kes ei ole veel teeninud sõjaväes sundaega, samuti neid, kes on sündaja teenistusest vabastatud sõjaväeteenistusse kolbmataks tunnistamisega. Sellest sättest on siiski erand - koosseisudes ettenähtud üksikutel ametikohtadel võivad Piirivalves riigiteenijatena teenida sõjaväeteenistuses mitteseisvad isikud. Need on

63) PVS § 5

64) ib.

sellised ametikohad, millistel teenivad isikud ei teosta otsest piirivalvamise funktsiooni, nii näiteks staabikirjutajad, kokad, rätsepad j.n.e. - nendel kohtadel võivad teenida naisisikud ja teised sõjaväeteenistust mittekanandnud kodanikud.

Piirivalve ametiisikud kuni rajooniülemaateni, inklusiiiv, on ohvitserid, alates kordoniülemaatest allapoole - kaadriallonvitserid (endise nimetusega üleajateenijad).

Kuna Piirivalves teenivad isikud on tegelikus sõjaväeteenistuses olevad sõjaväelased, siis nende teenistuskäik (teenistusse võtmine, ülendamine, kõrgendamine, puhkused, vallandamine j.n.e.) toimub ühesugustel alustel tegelikus sõjaväeteenistuses teenivate sõjaväelaste teenistuskäiguga, kuivõrd see Piirivalve suhtes ei ole korraldatud teisiti vastavate seadlustega. Ohvitseride, samuti allohvitseride teenistuskäigu seadus on kehtiv ka Piirivalves teenijate kohta.

Samuti Piirivalves teenijate varustamine teenistustasuga, isikliku kreemivarustusega, korteriga, küttega, valgustusega, toidurahadega ning muude tasudega, toimub ühistel alustel sõjaväelastega, kuivõrd see pole sätitud teisiti.⁶⁵⁾ Kuigi viimasel ajal selles suhtes Piirivalve ja sõjaväe vahel suuri põhimõttelikke lahkuminekuid ei ole, on kõik

64) PVS § 8

65) PVS § 10

Piirivalve varustamine sõjaväest siiski korraldatud eraldi seadlustega.⁶⁶

Piirivalves teenivate isikute poolt teenistuses korda saadetud süüteo⁶⁷ kuuluvad Sõjaväe Kriminaalseadustiku ja Sv.Distsiplinaarkaristuse seadustiku alla ja alluvad Sõjakohtule. Piirivalves on oma kohus, mis tegeleb Sõjakohtupidamise seaduses⁶⁸ diviisikohtule ette nähtud võimupiires ja korras.⁶⁹

Relvastatud piirivalvur, olles piiri valvates vanipostil, on võrdne sõjaväe tunnimehena ja iga relvastatud piirivalve-komando piirivalvamise kohuste täitmisel - sõjaväe vahtkonnaga.⁷⁰ Tuleb arvata, et seega relvastatud piirivalvuri ja piiri valvamise kohuste täitmisel oleva piirivalve-komando kohta tuleb rakendamisele Krs § 495 ja § 499 sätteid, s.o., nende teotajat on võimalik võtta kriminaalkohtulikule vastutusele.

66) Piirivalve kohta kehtivad käesoleval ajal järgmised selle varustamist korraldavad seadlused: Piirivalve toitlustamise seadlus (RT, 24, 104); Piirivalve ohvitseride, sv.ametnikkude ja üleajateenijate kraamiga var.seadl. (RT 28, 12, 69; 33, 42, 337) Piirivalv.üleajat. ja spetsiaalvar. tabel (RT 36, 69, 577); Piirivalv.üleajat.korteriga var.sdl. (29, 75, 515, 38, 59, 571, 38, 98, 853) Pv.ohv., sv.am. ja üleajateen.paigutustesude sdl. (RT 35, 99, 819) Pv.ohv. ja üleajateen.navigatsioonipäevarahade sdl (RT, 33, 42, 336, 34, 65, 560) j.t.

67) RT 1934, 82, 688. §

68) RT 1938, 28, 346

69) PVS § 8

70) PVS § 9

3. peatükk.

PIIRIVALVE PÄDEVUS

Pädevus on teatava isiku või asutise õiguste ja kohustuste kompleks. Pädevus peab olema kindlaks määratud õigusnormidega.

I.
Piirivalve kohustused.

§ 5. Piirivalve kohustused (ülesanded), üldiselt

Piirivalve ülesanded on loetletud Piirivalve seaduse § 1-ses, paljudes eriseadustes ja muudes õigusnormides. Piirivalve seaduses § 1 on Piirivalve kohustused sätestatud järgmiselt:

Piirivalve ülesandeks on:

- 1) esemete seadusevastaselt üle piiri toimetamise tõkestamine, salakaubaveo ja tolliverjamissüütegude avastamine ja jälitamine;
- 2) piiri seadusevastaselt läbistamise tõkestamine, riigi-piiri loata läbistajate avastamine ja jälitamine;
- 3) piirimärkide korrasoleku eest hoolitsemine;
- 4) Sõjaväevoimude poolt antavate riigikaitse ülesannete täitmine Siseministri ja Sõjavägede juhtaja vahelisel kokkuleppel;
- 5) valvamine selle järele, et üle piiri loata ei rüügitaks ega naaberriigi territooriumile ei

signaliseeritaks;

6) muude ülesannete täitmine, mis pandud Piirivalve peale seadustega, ning muude õigusnormidega. Eri~~x~~seadustega ja muude õigusnormidega Piirivalve peale pandud kohustused on õige~~x~~mitmekesised ja rohkearvulised, ning nendest oleks mainida järgmisi:

- 1) Seadusepäraselt üle riigipiiri liiklejatele passikontrolli teostamine. 71)
- 2) Tollifunktsioonide täitmine. 72
- 3) Piirivalvevöös elanikkude liiklemise järgi kontrolli teostamine. 73
- 4) Ujuvabinöude registreerimine ja nende liiklemise järgi kontrolli teostamine. 74
- 5) Süütegude jälitamine; 75
- 6) Jurisdiktsiooniline funktsioon; 76
- 7) Rannasõidu laevade ja neil veetavate kaupade järelevalve. 77
- 8) Sadama- ja süvendusmaksude sissenõudmine. 78

71) RT 1930, 54, 362 § 4

72) RT 1936, 74, 605 § 4

73) RT, 1933, 3, 26

74) RT, 1930, 54, 358; 1933, 3, 27; 1933, 38, 296

75) KKS (RT 1934, 89, 720) § 956; MKrS (RT 1934, 88, 717) § 98, 99

76) KKS § 975

77) Tolliseaduse § 330, 333

78) RT 1931, 106 § 14,; 1925, 109/110, 66 § 6

- 9) Rannavanemate kohuste täitmine. ⁸⁰⁾
 - 10) Kalapüügi järelevalve ⁸¹⁾
 - 11) Janipidamise järelevalve ⁸²⁾
 - 12) Tollivõimude abistamine. ⁸³⁾
 - 13) Mereside ülesanded. ⁸⁴⁾
 - 14) Tuletornide ülevaataja kohuste täitmine
 - 15) Laevasõidu liini siht- ja automaattulede kustutamine ja süütamine. ⁸⁵⁾
 - 16) Avaliku korra ja julgeoleku eeskirjade täitmise järelevalve. ⁸⁶⁾
 - 17) Viisamaksude ja välispassi maksuvõla sissenõudmine. ⁸⁷⁾
 - 18) Meteoroloogiliste andmete kogumine. ⁸⁸⁾
 - 19) Piirivahejuhtumite lahendamine naaberriiigi vastavate võimudega. ⁸⁹⁾
- Piirivalve peamiseks kohustuseks on ikkagi salakaubitsemise ja isikute seadusevastaselt riigipiiri
-
- 80) RT 1938, 60, 588 § 29; 1936, 99, 798
 - 79) RT 1930, 48, 306 § 50
 - 81) RT 1925, 57/58; 1937, 5, 43
 - 82) Tolliseaduse § 4; Maksukaristuse seaduse § 101, 105, 10
 - 83) Vt. raamat "Valitsusasutiste tegevus 1918-1934 a.", Riigikantselei väljaanne, 1934 a. lk. 232
 - 84) op.cit. lk. 232
 - 85) op.cit. lk. 232
 - 86) Vt. raamat Valitsusasutiste tegevus, 1938/39 a. lk. 100
 - 87) Vt. raamat Valitsusasutiste tegevus lk 1938/39. lk. 100 ja Val. asutiste tegevus 1937/38. a. lk. 100
 - 88) Valitsusasutiste tegevus 1918-1934 a. lk. 232
 - 89) op.cit. 232 lk.

ületamise tõkestamine. Paljud eriseadustega piirivalvele pandud erikohustused on just eespoolmainitud kahe põhifunktsiooni täitmise soodustamiseks, ning tõhusamate tagajärgede saavutamiseks. Nii näiteks ujuvsõidukite registreerimine, nende suhtes igasuguste lubade väljaandmine, piirivalvevöös liiklemise üle järelevalve teostamine j.n.e. on just selleks, et Piirivalvel kergendada tema kohustetäitmist salakaubaveo ja seadusevastase üle riigipiiri liiklemise tõkestamisel. Teised erikohustused on pandud Piirivalvele otstarbekohase ja riigifiskaalhuvide tõttu. Paljud nendest kohustustest on sellised, et nõuavad nende täitmiseks õige vähe aega ja energiat, ja määrata ametnik ainult nende kohuste täitmiseks, oleks ebaratsionaalne. Sama ametkonna naaberametnik asub sedavõrd kaugel, et tal ruumiselt puudub võimalus täita neid kohustusi (näiteks Tuletornide ülevaatus teatavais kohtades, avaliku korra ja julgeoleku järelevalve Prangli saartel j.n.e.) ning sellepärast pannaksegi need kohustused kohalviibiva mõne teise ametkonna ametnikule. Kuna Piirivalve on paljudes kohtades ainuke riigi ametasutis, siis paljud ja paljudes kohtades erikohustustest lasub just Piirivalvel. Seda

võib jelda ka Piirivalve poolt tollifunktsioonide täitmise kohta, kuna piiripunktides, kus piirivalvurid täidavad tollipunkti ülema kohuseid, on kas liiklemine väike või tollifunktsioonid lihtsad, kuna liiguvad peamiselt kohalikud elenikud, kellel pole kaasas mingeid esemeid, ning tolliametnikkude määramine sellistesse kohtadesse oleks ülearune ning pealegi riigile väga kulukas. Kalapüügi seadusepärase toimetamise järele valvamine on pandud Piirivalvele sellepärast, et temal oma otsekohaste kohuste iseloomu tõttu on kerge teostada seda järelevalvet, kuna liigub tihti piirkondades, kus toimub kalastamine. Mõnede erikohuste Piirivalvele panek on tingitud temale juba varem pandud erikohustustest, näiteks passimaksu võla sissenõudmine on tingitud passikontrolli teostamisest.

Kõiki eelpool loetletud, Piirivalve kohustusi võiks grupeerida alljärgnevalt ning sellise liigitelu järjekorras neid ka ligemalt vaadelda:

- 1) Isikute seadusevastase üle piiri liiklemise tõkestamine ja seadusepärase üle piiri liiklemise korraldamine;
- 2) Salakaubitsemise tõkestamine ja seadusepärasel esemete üle piiri liiklemisel tollifunktsioonide teostamine;
- 3) Abinõud salakaubitsemise ja seadusevastaselt üle

piiri liiklemise tõkestamiseks:

a) Ujuvabinõude registreerimine ja liiklemise

kontroll;

b) Piiri maavöös liiklemise kontroll;

c) rannasõidu laevade kontroll;

d) jani pidamise järelevalve piirivöös.

4) Süütegude jälitamine:

a) Kriminaalkohtupidamise seadustiku järgi,

b) Maksukaristusseadustiku järgi.

5) Jurisdiktsiooniline funktsioon;

6) Maksude sissenõudmine;

7) Piirimärkide korrashoid;

8) Riigikaitse ülesanded;

9) Piiri vahejuhtumite lahendamised;

10) Laevadele abiandmine, uppunud ja rändunud varanduste

päästmine ja säilitamine;

11) Kalapüügi järelevalve teostamine

12) Teiste ametisikute asendamine ja abistamine:

a) tuletorni ülevaataja kohused;

b) avaliku korra ja julgeoleku alal politseiame-

nike asendamine;

c) tolliametnike abistamine;

d) meteoroloogiliste andmete kogumine;

e) laevasõidu liini siht ja automaattulede

kustatamine ja süütamine;

f) mereside ülesanded.

§ 6. Isikute seadusevastase üle piiri liiklemise tõkestamine ja seadusepärase üle piiri liiklemise korraldamine.

Isikutel on võimaldatud üle riigipiiri liiklemine, kuid seaduses kindlaks määratud korras. Ule riigipiiri liiklemise kord on kindlaks määratud liiklemise seaduse alusel antud üle Vabariigi piiri liikumise ja välismaalaste Eestis peatumise määrusega ja määrustega piiripunktide kohta. Nende sätete alusel on kindlaks määratud: Esiteks - need punktid, kust võib riigipiiri ületada. Need punktid asuvad raudteel, sadamates, maanteedel ja lennujaamades.

- 90) RT 1930, 48, 308 § 25
- 91) RT 1930, 48, 308
- 92) 1930, 54, 362 RT
- 93) RT 1936, 66, 560; 1936, 91, 720; 1937, 41, 368; 1937, 77, 639.
- 94) Eestis on järgmised piiripunktid: 1) Eesti kodanikkudele ja välismaalastele, a) raudteedel - Narva, Valga, Irboska, Koikküla, Möniste, Mõisaküla; b) sadamates - Tallinna, Loksa, Kunda, Sillamäe, Narva-Jõesuu, Paldiski, Haapsalu, Rohuküla, Pärnu, Kärda, Kuresseare, Ruhnu, Mõntu, Aihelkonna, Kuivastu, c) õhuliinidel - Tallinna lennujaam, d) piiri läbistavatel ühendusteedel - Valga linna ülekäik.
2) Eesti ja läti kodanikkudele: a) sadamates - Kihnu; b) Piiri läbistavatel ühendusteedel: Mäe-Murati, Vastse-Roosa, Leatre, Mõisaküla ülekäik (Lamba), Ikla, Polli, Soometsa, Taheva, Süldino, Piiri, Palu, Laura, Lutsniku, Krabi, Holdre, Penuja, Kiisa, Tuuliku, Teaste, Misso. Peale Eesti ja Läti kodanikkude võivad neist piiripunkttest üle käia teiste riikide kodanikud jõuvenkreil järgmistest: Mäe-Murati, Vastse-Roosa, Leatre, Mõisaküla, Ikla, Polli, Soometsa, Taheva, Süldino, Piiri ja Palu.
3) Eesti ja Soome kodanikkudele: Sadamates - Toolse, Vergi, Mahu.

Teiseks, on määratud kindlaks dokumendid, milliseid isikud peavad omama, kui tahavad läbistada piiri. Kolmandaks, ametasutiste sisenise korraldusega on pandud kehtima kellaajad, millal võib ületada piir. Neljandaks, piiri ületamise seadusepärasuse tõestamiseks lüüakse isiku poolt esitatud ja passikontrolli teostava ametniku poolt küllaldaselt tunnistatud dokumenti vastav tempel, piiripunkti nimetusega ja piiriületamise daatumiga. Kõik, kes teisiti eespool mainitud korra, ületavad või katsuvad ületada piiri, tegutsevad seadusevastaselt, ning Piirivalve kohuseks on selle takistamine, seaduserikkujate isikute tabamine ja süütegude jälitamine. Piirivalve mitte ainult ei takista isikuid seadusevastaselt piiri ületamast, vaid ta on kohustatud hoolitsema ka selle eest, et ei oleks meie territooriumilt mingisugust suhtlemist teiselpool piiri asuvate isikutega. Nii peab Piirivalve takistama üle piiri rääkimist ja signaliseerimist ükskõik millisel viisil (näiteks valguse, heli, liigutuste j.n.e. signaalid)

Üldpõhimõtteliselt on seadusepäraselt riigipiiri ületajate suhtes passikontrolli teostamine politseivoimude ülesandeks, kuid on võimalus seda kohustust panna ka mõnele teisele ametkonnale, ning tegelikult arvuliselt enamikus piiripunktides ongi see kohustus pandud Piirivalvele. Piirivalve teostab passikontrolli järgmistes

piiripunktides: Eesti-Läti piiril kõigis maapunktides, Vene piiril: Maantee ja Kivitee punktides; merepiiril: Mõnna Kõhelkonna, Loksa, Toolse, Vergi ja Mahu sadamates. Passi-
kontrolli teostamisel on Piirivalve ülesandeks: a) Riigist
lahkujate suhtes: 1) Veenduda kas isik omab üle piiri mine-
kut õigustavat dokumenti, milliseks on: 1) kehtiv välispass, 97)
2) päevapildiga varustatud isikutunnistus või legitimatsi- 98)
oonikaart (Lätti minekul) ja Eesti-Soome reisikaart. 100)
Alles hiljuti pandi kehtima korraldus, et ka Eesti-Soome reisi-
kaardid peavad olema varustatud päevapiltidega, kuna senini
seda nõuet ei olnud, 2) kas ei ole korraldust selle konkreet-
isiku riigist lahkumise takistamiseks, 3) kas välismaalane
ei ole kauem Eesti peatunud, kui see talle vastavate normi-
dega lubatud, ja kas ta on registreerunud seaduses ettenäh- 101)
tud korras. b) Eestisse saabujate suhtes: 1) Kas isik omab do-
kumenti, mis võimaldab piiri ületamise. Eesti kodanikkude suh-
tes on selleks samad dokumendid, mis riigist lahkumiseks, juur-
de arvatud Eesti välisesindusilt antavad ajutised tunnistuse-
mida antakse neile Eesti kodanikkudele, kes välismaal olles
on oma dokumendid kaotanud, või nendest midagi kuidagi ilma
jäänud. Ajutine tunnistus võetakse piiril ära. Veel võetakse
piiril ära: 1) Passid, mille kehtivuse tähtaeg möödunud, 2) välis- 102)
97) op.cit § 1
98) RT 1925, 181/182,
99) RT 1924, 58; 1924, 90/91
100) RT 1929, 63, 440
101) RT 1930, 54, 362 §§ 10, 11, 8
102) RT 1931, 37, 655 § 12

lisemaalt tagesisaabuvatel isikutel ametpassid,

3) need passid, milles on märkus passimaksuvõla kohta, juhtumil kui isik piiril ei tasu passis tähendatud võlga. Kõigi piiril äravõetud dokumentide peale annab ametnik kviitungi ning dokumendid ise saadetakse Politseitalitusse. Välismaalaste suhtes on Eestisse tulekut õigustavateks dokumentideks vastava riigi välispassid, Läti kodanikkudel peale välispasside pildiga varustatud sisemaa isikutunnistused ja legitimatsioonikaardid ja Soome kodanikkudel Eesti-Soome reisikaardid. Välismaalaste välispasside suhtes Piiri-

valve peab veenduma: 1) kas need on kehtivad, 2) kas nad on varustatud sissesõiduks tarvilikkude viisadega. 104)

Kõigi sissesõitjate välismaalaste suhtes tuleb Piiri-valve veenduda, kas ei ole tehtud korraldust selle konkreetisiku Eestisse tuleku takistamiseks.

Kuni käesoleva aasta sügiseni olid enamiku Euroopa riikide kodanikud ja väljastpoolt Euroopat Jaapani kodanikud vastavate riikidevaheliste kokkulepete põhjal Eestisse tulekul vabastatud viisaevimisest, kuid

praegu-kehtiva korra alusel võivad viisata Eestisse tulla ainult Soome ja Läti kodanikud.

Kui passikontrolli teostav ametnik leiab dokumendi olevat korras ning puuduvad muud takistused

(selle konkreetisiku üle piiri laskmiseks, varustab ta dokumentid vastava templijäljendiga, ning isik võib piiri ületada. (Umber sarnasugune protseduur tuleb isikul läbi teha muidugi naaberriigi piiripunktis). Isikutel, kellel ei ole dokumendid korras, või on mingeid muid takistusi piiri ületamiseks, keelatakse see. Päeva jooksul välispassidega riigipiiri ületajate kohta koostatakse nimekirjad, eraldi sissesõitjatele ja väljasõitjatele, ning saadetakse üks eksemplar Politseitalitusse ja teine Sõjavägede Staabi II osakonnale. Isikutunnistustega ja muude passiasendavate dokumentidega piiri ületajate kohta tehakse kuu lõpul möödunud kuu kohta arvuline kokkuvõte ja saadetakse Politseitalitusele. Passikontrolli ja üldse üle piiri liiklemise alal instrueerib Piirivalvet Politseitalituse üldbüroo. Seadusevastasel piiri ületamiselt tabatud isikute kohta toimetab juurdlust Piirivalve, kuid lõpetatud juurdluse saadab kohtallusel vastavale politseikomissarile, kes selle saadab kohtualluvusesse kirjade järgi. Kui tabatakse salaja Eestisse tulnud välismaalane, annab Piirivalve selle politseile üle edaspidiseks korralduseks.

Passikontrolli tavaliselt teostab kordoniülem või tema asetäitja, ning teenistuskontrolli selle üle teostavad rajooniülem ja jaoskonnaülem.

105) op.cit. § 4

106) op.cit. § 5 ja 6

§ 7. Salakaubitsemise tõkestamine ja seadusepärasel
esemete üle piiri liiklemisel tolli-
funktsioonide täitmine.

Tolliseaduses (RT 1936,74,605) on sätestatud esemete üle riigipiiri liiklemise kord. Selle korra vastaselt esemete üle piiri vedamine on salakaubitsemine. Salakaubaveo legaldefiniitsioon on toodud MKrS § 83-das.¹⁰⁷⁾ Piirivalve raskeimaks kohustuseks on just salakaubaveoga võitlemine. Tollivöös salakaubavedamissüütegude jälitamiseks on ka Piirivalvel õigus. Tabatud salakaup ja salakaubavedajad antakse vastava tolliinspektori korraldusse edaspidiseks korralduseks.

107) MKrS § 83 - Süüdlast selles, et ta: 1) tõi sisse üle tollipiiri sisseveotollile alluvaid või sisseveoks keelatud või erilistel tingimustel väljaveetud esemeid, või viis välja üle tollipiiri väljaveotollile alluvaid või väljaveoks keelatud esemeid panemata neid ette tollivõimudele, või olgugi tolliasutiste kaudu, kuid seadusevastasel teel, mille tagajärjel jäi tasumata tollimaks või osa sellest või sisse- või väljaveoks keelatud esemed toodi sisse või veeti välja vastu keeldu; 2) tõi maale välismaalt tulnud laevast, rongist, lennukist, voorist või muust veoabinõust või laadis peale välismaale sõitmiseks määratud samasugusele veoabinõule tollile alluvaid või keelatud esemeid tolliasutise loata; 3) Ei esitanud tollivõimudele Tolliseaduses ettenähtud korras tollile alluvaid või keelatud esemeid, peites neid välismaalt tulnud või välismaale sõitvas laevas, rongis, lennukis või muus veoabinõus, kauba- või pagasikolis, postisaadetises, reisipagasis või enda juures, või hoidis neid välismaalt tulnud jantklubi laevas; 4) laskis käibeles sisemaal esemeid, mis olgugi, et nad olid pandud ette tollivõimudele, pidi veetama tagasi välismaale või olid lastud välja tolliasutise poolt erilistel tingimustel, nagu vabrikutele ja tehastele ümbertöötamiseks või isikutele või asutistele isiklikuks tarvitamiseks j.n.e.; 5) hoidis rannasõidu laevas või paadis sisseveotollile alluvaid või sisseveoks keelatud esemeid või erilistel tingimustel väljaveetud

Seadusepärase esemete üle piiri liiklemise korraldamine üldpõhimõtteliselt on tolliasutiste ülesandeks, kuid Tolliseaduse § 4 alusel on Piirivalveväimud kohustatud abistama tollivõime ning Majandus- ja Siseministri kokkuleppel on paljudes tollipunktides tollifunktsioonide teostamine pandud Piirivalve peale. Nii on Läti piiril 10 ja merepiiril 15 vähemat piiripunkti, kus tolliametniku kohuseid täidavad Piirivalve kordonülemad.

Piirivalve poolt tollifunktsioonide täitmine seisneb peamiselt: esiteks, reisijate reisipagasi kontrollimises, teiseks, valuuta kontrolli teostamises, kolmandaks kaupade tollimises ja neljandaks, vastavate dokumentide ja lubade põhjal esemete lihtsustatud korras üle piiri laskmine. Tolliseaduse § 277-298 on ettenähtud need esemed, mida reisijad reisipagasina võivad üle piiri vedada. Mis üle selle, langeb tollimaksu alla, või isik peab loobuma, selle üle piiri toomisest või viimisest. Mis isikul on peidetud, ning mida ametnik otsimisel leiab, loetakse salakaubaks ning see antakse tolli korraldusse ühes alatud jälitamistoimikuga. Iga reisija võib endaga kaasa Eestist

esemeid, mis ~~is~~ laevadokumentide järgi ei olnud laaditud peale Eestis;

6) ei toimetatud sihtsadamasse rannasõidu laeval või paadil väljaveotollile alluvaid või väljaveoks keelatud esemeid kui ei ole tõendatud nende esemete hukkumine teel või sunnitud väljalaadimine teises Eesti sadamas,

karistatakse selle salakaubaveo eest "....."

välja viia vastava loata reisirahana 50 Eesti krooni.
(Alles hiljuti oli selleks normiks 200 Ekr. ja 50 Ekr.
väärtuses valuutat). Üle 50 Ekr väljaviimiseks peab
olema Eesti Panga luba või tõendus tollipunktist, et
isik Eestisse sissetulekul on selle summa kaasa toonud.
Kui isikul on rohkem raha kaasas, kuid puudub väljavii-
miseks vajalik luba, siis võetakse tollipunktis allkir-
ja vastu temalt üleliigne summa ära, mille ta võib ta-
gasi saada Eestisse tagasitulekul. Kui aga isik sal-
gab raha olemasolu ja see talt leitakse läbiotsimi-
sel, kuulub raha konfiskeerimisele. Konfiskeerimine
toimub tollivõimude korraldusel, Isiku sissetulekul
Eestisse on tollifunktsiooni teostav ametnik kohusta-
tud isikult küsima, palju tal on raha ning kas ta soo-
vib seda Eesti välja viia, millisel juhtumil ametnik
annab vastava tõendise, mille põhjal isikul on õigus
kaasatoodud raha uuesti välja viia. See piiril antud
tõendus on kehtiv ainult 7 päeva. Kes läheb pikema
aja järele Eestist, peab piiril saadud dokumendid Eesti
Pangas ümber vahetama. Kuigi harva, siis vahest tuleb
Piirivalve võimudel tollida kaupu Tolliseaduses ette-
nähtud korras. Eesti-Läti piiril tuleb Piirivalvel
piiripunktide kaudu sellekohaste lubade põhjal läbi

lasta tollita igasuguseid kaupu, nagu majakraam, koduloomad, põllusaadused, metsamaterjalid j.n.e. Lintsustatud korras lastakse läbi piiripunktide tripikute ja tollikaustikute põhjal välismaa autosid ja mootorrattaid, samuti ka piiriäärsete elanikkude mootorsõidukeid legitimeerimiskaartide järgi. Väljasõitjate laevade suhtes peab Piirivalve teostama kontrolli otstarbel kas ei veeta nendes välja keelatud või tollile alluvaid tollimata esemeid.

Piirivalve laiaulatuslikumaks ja raskemaks tegevuseks salakaubitsemise alal on võitluse salapiirituse vedajatega, kes teotsevad Baltimeres.

§ 8. Abinõud salakaubitsemise ja seadusevastaselt üle piiri liiklemise takistamiseks.

a) Ujuvabinõude registreerimine ja nende liiklemise kontroll.

Ujuvabinõude kohta piirivalvevöös on pandud kehtima järgmine kord: 1) Kõik ujuvabinõud mahuga kuni 20 br.reg. tonni, mis liiguvad kaitseseisukorda kuulutatud Eesti Vabariigi territoriaalvetes, peavad olema registreeritud kohaliku Piirivalve rajoonis. 2) vähem kui 20 br.register-tonni mahuga ja mille kiirus ületab 12 meremiili tunnis ujuvabinõud võivad Eesti territoriaalvetes liikuda ainult Piiri-

110

valve loaga. (See sätte on kehtiv ka väljaspool kaitse-
 seisukorda, kuna kõik teised selle § sätted on kehtivad
 kaitse seisukorra ajal) 3) Kuni-35 br.reg-tonni mahuga
 ujuvabinõudele võib Piirivalve teha kohuseks, et nad
 võivad kaitse seisukorda kuulutatud territoriaalvetes
 liikuda ainult Piirivalve loaga. 4) Peipsi ja Pihkva
 järve rannikult on keelatud Piirivalve loata igasuguste
 ujuvabinõudega välja sõita järvele.

(kuni 20 br.reg.tn.)

Ujuvõidukite registreerimine. Kõik ujuvõidukid

mis liiguvad kaitse seisukorda kuulutatud territoriaal-
 vetes, peavad olema registreeritud kohalikus Piirivalve
 rajoonis. Registreerimata sõidukitega liiklemine on kee-
 latud. Registreerimisel antakse omanikule vastav tunnis-
 tus, millesse märgitakse mitmesugused andmed sõiduki ja
 omaniku kohta. Tunnistuse annab välja Piirivalve rajoo-
 niülem ja varustab selle oma allkirja ja pitsatiga. Need
 Eesti territoriaalvetes liiklevad ujuvõidukid peavad
 kandma nina mõlemal küljel nähtaval kohal Piirivalve ra-
 jooniülema poolt määratud ujuvõiduki numbrit ja rajooni
 nimetuse algtähti. Ujuvõidukitega liiklemisel peab
 registreerimistunnistus olema alati kaasas, et oleks või-
 malik see kontrollivatele võimudele ette näidata.

- 110) RT 1930, 54, 358 § 1
- 111) RT 1933, 3, 27 § 1
- 112) Rt 1933, 26 § 2.p.1

Ujuvabinõudega mille maht alla 20 br.reg.tonni ja

kiirus üle 12 meremiili tunnis on igal ajal keelatud Piirivalve loeta liiklemine Eesti territoriaalvetes. Liiklemisluba ei nõuta - peatuseta territoriaalvetest läbisõitvailt ja neilt ujuvsõidukeilt mis peatuvad mereõnnetuse või väärematajõu juhtudel, samuti neilt ujuvsõidukeilt, mis ühe navigatsioonil kestel käivad Eesti vetes mitte üle 4 korra. Muidugi riigikaitse ja haldusülesandeid sooritavad sõidukid ei käi loaga liiklemise kitsenduse alla. Load antakse välja sõidukiomaniku kirjaliku palve peale. Piirivalve rajooniülem on õigustatud loa välja andma kehtivusega kuni 1 kuu, Piirivalve ülem - kehtivusega kuni 6 kuud. Seaduses on ette nähtud andmed, mida tuleb loas märkida. Piirivalve ülema^l on õigus antud lube tagasi võtta enne tähtaja lõppu.

Piirivalve poolt loavõtmise kohuseks tegemine.

Keelatud on ujuvabinõudega mahuga kuni 35 br.reg.tonni Piirivalve sellekohase loata liikumine kaitseükskorda kuulutatud territoriaalvetes kõigil neil isikutel, kellele Piirivalve rajooniülema poolt on tehtud kirjalikult korraldus vastava loa muretsemiseks. Lubasid annavad välja Piirivalve rajooniülemad, kordoniülemad ja postivanemad. Loas märgitakse andmed sõiduki ja omaniku kohta. Antud loa võib tagasi võtta selle andja või tema ülemus.

Tõusetub küsimus, kas loa väljaandmiseks õigustatud isikud võivad keelduda loa väljaandmisest. Arvestades sellega, et nad võivad loa tagasi võtta, tuleb järeldada, et nad võivad ka keelduda üldse loaandmisest. Kuid teisest küljest, arvestades sellega, et õigusnormis loaandjana on ette nähtud ka postivanem, keda vaevalt võib pidada normeloovaks isikuks, ning seega puudub tal õigus toimida haldusakti (negatiivne korraldis; - kodaniku palve - tuua õiguslikku olustikku muudatusi, jäetakse rahuldemata), tekib kahtlus, kas see on siiski seaduseandja tahe, et ta teeb kodanikule loasaamise sõltuvaks postivanema soovast. Piirivalve postivanem ametnikuna ei või olla kuigi suure kvalifikatsiooniga ja sellega ei või tema erapooletus otsustamises olla kuigi kindel. Tegelikus elus saab sellest sellega üle, et kui postivanem ei anna luba, võib minna kordoniülema juurde ja selle juurest edasi rajooniülema juurde, kelle otsusega kodanikul tuleb esialgselt leppida, ning selle^{ga} nittenuusolekul esineda kaebusega kõrgemale ülemale.

Erilised kitsendused Pihkva ja Peipsi järve rannikul.

Pihkva ja Peipsi järve rannikul on Piirivalve loata kaitseseksukorra ajal keelatud järvele sõit igasuguste sõidukitega. Veel on seal keelatud liikumine poolekilomeetri laiuses veepiirivöös Eesti ja NSVL veepiiri ääres päeval ja öösi, ja öösi, päikese loojangust kuni tõusuni, üldse Pihkva ja Peipsi järves Eesti territoriaalvetes.

Paadiomanikel on keelatud kaasa võtta isikuid, kellel puudub liiklemisluba, samuti on neil keelatud randuda mujal kui vastavas liiklemisloas märgitud. Need liiklemisload on: lühiajalised, kehtivad mitte üle 48 tunni ja neid annab kordoniülem või postivanem; pikaajalised, kehtivad 6 kuud, väljastavad Piirivalve ülem, jaoskonnaülemad ja rajooniülemad.

Et kõik selles paragraafis loetletud nõuded kodanikkude poolt leiaksid täitmist, selle järelevalve lasub Piirivalvel.

113)

b) Piiri maavöös liiklemise kontroll. Piirivalve loata on keelatud liikumine kaitseseisukorda kuulutatud maaalal Eesti-NSVL ja Eesti-Läti mandripiiri ääres:

- 1) Kümne meetri laiuses piirivöös nii öösi kui päeva;
- 2) Ühe kilomeetri laiuses piirivöös öösi, päikese loojangust kuni päikese tõusuni.

Samuti on keelatud tähendatud kohtades ulualuse andmine ja liikumisel kaasajamine isikutele, kellel puudub tähendatud liikumisluba.

Load antakse isiku suulisel palvel maksuta, kehtivus ja väljaandmine analoogiline eelmises paragraafis kirjeldatud ujuvabinöude liikumislubade väljaandmisele Peipsi ja Pihkva järvedel. Lubasse märgitakse andmed isiku kohta. Luba peab isikul tähendatud maaalal liiku-

misel alati kaasas olema, et seda tarbekorral esitada kontrollivale ametnikule.

Peab tähendama, et selle sundmäärusega kehtima pandud kord on rakendatud ainult Eesti ja NSVL piiril, kuna Eesti Läti piiril seda tegelikult rakendatud ei ole. Teatavasti läbib Eesti-Läti piir Valga linna ja Valga ümbruses siirdub piir kümneid kilomeetreid käidava maantee kraavi mööda (maantee on Eesti territooriumil), kuid mingisuguseid lubasid kellelegi pole antud ei 10 meetrilisel ega kilomeetrisel maaribal liiklemisel, ei Valga linnas ega ka Valgast-Tõrva ja Valgast Võrru suundudel maanteel, ja kellelegi seal liiklemiseks, ei öösi ega päeval, takistusi ei tehta.

114)

c) Rannasõidu laevade kontroll

Laevade rannasõit merel, või Peipsi, Lämmi ja Pihkva järvel või Emajõel, Narva, Pärna ja Rosona jõel ühest Eesti sadanast teise, võib toimuda Eesti lipu all sõitvatel laevadel ja tollivalve all. Kõik rannasõidu laevad on kohustatud võtma tolliasutisest, kus seda ega ei ole, Majandusministri poolt selleks määratud võimult laevapassi üheks sõiduks või terveks kalendri aastaks, kui pole laevale antud ametlikku möötkirja või liputunnistust.

Kõigil rannasõidulaevadel peavad kaasas olema nende koormis tõestuseks laevadokumendid. Sadamates on laevakaptenid kohustatud tollivõimudele teatama laeva sisse- ja väljasõidust. Tollivõimud on õigustatud kontrollima igal ajal rannasõidu laeva koormat, laevadokumente ja kaubaveo raamatut. Kui rannasõidu laeval on midagi salakaubakahtlast, alatakse salakauba toimetus. Kõik need kohustused ja õigused, mis käesolevas paragraafis on mainitud tollivõimudel, on Majandusministri ja Siseministri vastaval kokkuleppel ka Piirivalve võimudel.

d) Jahipidamise järelevalve piirivöös. Vene piiriäär-
ses 2-verstalaiuses maaribas on keelatud jahipidamine Piirivalve erilise loata, millejuures seda maariba loetakse Vene piirist ja Peipsi rannast sisemaa poole. Isikud, kes soovivad selles maaribas jahti pidada ja on varustatud Jahiseaduse ettenähtud lubadega, peavad muretsema vastavalt Piirivalve jaoskonna või rajooniülemalt ühekordse erilise jahipidamiseloa, milline on kehtiv 48 tunni jooksul arvates väljaandmisest. Erandlikel juhtumel võib Piirivalve Ülem anda loa ka pikemaks ajaks. Millised on need erandlikud juhtumid ja kui pikaks ajaks Piirivalve ülem võib loa välja anda, seda sundmäärusest ei selgu. Loas märgitakse loasaaja perekonnanimi, nimi

115) RT 1925, 57/58; 1937, 5, 43

116) RT 1934, 45, 399

elukoht, piirkond kus jahipidamine lubatud, loa kehtivuse aeg, loa number ja väljaandmise aeg; ka jahitunnistuse ja laskeriistade ^{loa} numbrid, ning kelle poolt välja antud.

§ 9. Süütegude jälitamine. Süütegude jälitamine

arvuld põhimõtteliselt peale kohtuvõimude lasub politseil.

Kuid mõningais süütegudes on omistatud ka teis/tele haldusvõimudele õigus jälitada süütegusid. Ka Piirivalve ohvitseridele, ametnikkudele ja kordonülematele

on antud õigus toimetada juurdlust, kuid ainult õige

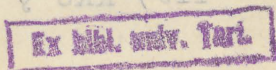
piiratud määral ja nimelt: ¹¹⁷⁾

1) Ujuvabinõude omanikkude või juhtide süütegudes, kes süüdlased selles, et nad seadusega nõutava eriloata liikusid Eesti territooriumil ujuvabinõudega, mille kiirus ületab 12 meremiili ja maht vähem kui 20 br. reg.-tonni (KRS § 366¹)

2) süütegudes loata riigipiiri läbistamise asjus (KRS § 122).

Süütegudes, mis ette nähtud Sisekaitseülema sundmäärustes, ning mille eest määratakse karistus Sisekaitse ülema poolt, toimub samuti jälitamine Piirivalve võimude poolt. Süütegudes, mille eest karistuse määramine kuulub kohtule, ning mis avastatakse Piirivalve ametnikkude poolt, koostab Piirivalve-ametnik ainult algprotokolli,

117) KRS § 956, p.7

mis saadetakse politseile juurdluse jätkamiseks.

118)

Süütegude jälitamine MKrS-e järgi. Maksukaristuse

seaduse järgi on Piirivalve võimud õigustatud juurd-

lusi toimetama salakaubavedamise süütegudes, kuid

ainult seadusega kindlaksmääratud tollivõos. Erand-

dina võivad Piirivalve võimud sooritada juurdluse

toiminguid väljaspool tollivõod süütegija tabami-

seks värsketel jälgedel, kui jälitamine algas tol-

livõos ja seda vahepeal ei ole katkestatud. Teistel

juhtudel, kui juurdluse jätkamine peaks toimuma väl-

jaspool tollivõod, peab Piirivalve juurdluse üle

andma tolli- või maksuinspektorile või politseile.

Salakaubaveo asjus juurdluse toimetamisel tuleb ra-

kendada KKS eeluurimise eeskirju. Tollipiirkonnad

määratud

on Tolliseaduse § 2 põhjal kindlaks Majandusministri

eespoolt määrusega.

119)

§ 10. Jurisdiktsiooniline funktsioon. KKS on ant

antud õigus Piirivalve jaoskonna ülemal karistada

KrS § 366¹ ettenähtud süüteos süüdiastutavaid isi-

kuid ning ühtlasi koostada määrus (=otsus) ujuvabi-

nõude konfiskeerimiseks. Piirivalve jaoskonna ülem

koostab trahviotsuse, mis kuulutatakse süüdimõiste-

tule allkirja vastu ühes ettepanekuga trahv vaba-

118) MKrS § 98 - 101

119) KKS § 975, 967, 968, 970, 972

tahtlikult tasuda 7 päeva jooksul. Trahviotsuse peale võib süüdimõistetu edasi kaevata vastavale jaoskonna-kohtunikule, kes arutab asja harilikus korras, mille juures ta ei ole mingil määral seotud Piirivalve jaoskonnas ülema poolt määratud karistusega. Edasikaebus tuleb kirjutada vastava jaoskonna kohtuniku nimele, kuid sisse anda trahviotsuse teinud Piirivalve jaoskonnas ülemale, kes selle peab edasi saatma 3 päeva jooksul.

Kui süüdimõistetu 7 päeva jooksul ei ole edasi kaevanud ega trahvi vabatahtlikult tasunud, siis määratakse trahvi sisse administratiivkorras. Kui ühe kuu jooksul, edasikaebamise tähtaja möödumisest arvates, ei ole läinud korda süüdimõistetult trahvi sisse nõuda, tema maksujõuetuse tõttu, tühistab Piirivalve jaoskonna ülem oma trahviotsuse ja saadab asja jaoskonna kohtunikule harilikus korras arutamiseks. Samuti, kui kuu aja jooksul ei ole korda läinud trahviotsust süüdimõistetule kuulutada, saadetakse asi jaoskonna kohtunikule, tühistades enne Piirivalve jaoskonna trahvimääruse. Piirivalve jaoskonna ülemal on võimalik määrata ainult rahatrahvi.

Kuni 1. juulini 1930. aastal oli Piirivalve

(120) Administratiiv-sissenõudmise s. RT 1932, 2, 15

jaoskonna ülem õigustatud karistama ka salaja üle piiri käijaid.

Olgu tähendatud, et kaitseseisukorra kehtivuse ajal see Piirivalve jurisdiktsiooniline funktsioon esineb vaid teoorias, kuna praktiliselt rakendusele ei tule. Kaitseseisukorra kehtivuse ajaks Sisekaitseüleva sundmäärustega kehtestatud korraga on võimalik täielikult katta Kiirsõidu ujuvabinöude liikumise seadusega kindlaks määratud korda, millepärast käitumist, mis oleks kvalifitseeritav KrS § 366¹ ettenähtud süüteo, on võimalik võtta ka Sisekaitse^{üleva} sundmääruste rikkumisena, ning seega karistatav Sisekaitseüleva poolt, milline karistusviis on palju lihtsam kui KKS ettenähtud kord haldusasutiste poolt kriminaalkaristuste määramisel, pealegi on sundmääruste järgi trahviülemäär palju kõrgem.

Kaitseseisukorra seaduse aegsete normidega on võimalik Kiirsõidu ujuvabinöude liikumise seaduses ettenähtud olukorda katta järgmiselt: Sundmäärus nr.4(RT 1933,3,26)§2 §.1 põhjal on keelatud Piirivalve eriloata Peipsi ja Pihkva järve rannikult järvele sõita igasuguste ujuvabinöudega, mitte ainult nende^{ga} mille maht alla 20 br.reg-tonni ja kiirus üle 12 meremiili tunnis. Mererännal liiklemisel võib Piirivalve kõigile Kiirsõidu ujuvabinöude liikumise seaduse § 1 mainitud sõidukite omanikkudele teha korraldu-

se, et nende sõidukitega võib merele minna ainult

Piirivalve vastaval loal, ning selle korralduse

täitmata jätmine on Sisekaitseüleva sundmääruse

rikkumine ning karistatav Sisekaitseüleva poolt.

§ 11. Maksude sissenõudmine.

122)

a) Sadama- ja veeteede süvendusmaksud, Sadamamaksu

seaduses ja Veeteede süvendusmaksu seaduses ettenäh-

tud maksude sissenõudmine teatavais sadamais (Orjaku,

Heltermaa, Lehtma, Virtsu, Kuivasu, Kärkla, Rannapungerja,

Lohusuu, Mustvee, Vööpsu, Triigi, Möntu, Taeliku, Orisaare

ja Sörve) on pandud Piirivalve peale. Sadama- ja vee-

teede süvendusmaksu võetakse sadamatkasutavalt lae-

vadelt ja neile laaditavalt või neilt lossitavalt

keupadelt. Sadama ja süvendusmaksu sissenõudmine

toimub laevakaptenitelt ja lasub üldpõhimõtteliselt

tolliasutistel, kuid on vahest tehtud Piirivalvele

ülesandeks.

b) Välispassi pikenduse maksuvõla sissenõudmine.

Üldpõhimõtteliselt välispassi võlga välja eilanta,

ega pikendada ka sellest kehtivust võlga, niisest kui

isik ei ole suuteline tasuma passimaksu, ei saa ta ka

passi. Kuid siiski erandina meie välisesindused

annavad välja ja pikendavad välispasside kehtivust

122) RT 1931, 18, 106; 1925, 109/110, 66

neil Eesti kodanikel, kes tõesti ei ole suutelised ta-
suma maksu. Isikutele tehakse kohuseks kodumaale saabumisel võlg tasuda Välisministeeriumile. Kuna isikud jä-
tavad tihti selle kohustuse kas unustuse või muudel as-
jaoludel täitmata, siis on Politseitalituse poolt pii-
ripunktidele tehtud korraldus, isikutelt, kes esitavad
sellise passi, milles on välisesinduse passimaksuvõla
märkus, isikult võlg sisse nõuda, ning kui see ei ole
võimalik, pass isikult vastava kviitungi vastu ära
võtte ja Politseitalitusse saata, et seega mõjustada
isikut, võla tasumisele või tarviduse korral see sund-
korras sisse nõuda. Muidugi kui isik on Eestist lahku-
mas ja temalt piiril pass ära võetakse, peab ta välis-
maale mineku katkestama.

c) Viisamaksude sissenõudmine. Ka viisamaks nõutakse
isikult sisse tavaliselt viisa väljaandmisel. Kuid Piiri-
valvel tuleb siiski viisamaksu sisse nõuda järgmistel as-
jaoludel: Viisad on kahe sugused - sissesõidu ja läbisõi-
du.¹²³⁾ Sissesõiduviisad on tavaliselt kallimad (kuni 10-ne
kordselt), kuid läbisõiduviisa on selle eest kehtiv Ees-
tis peatumiseks ainult kuni 48 tundi (sissesõiduviisa kuni
2 kuud) ja läbisõiduviisat saab kasutada ainult siis kui

123) Viisade kohta vt. RT 1930, 54, 332

peab tulla ühest ja siirdutakse teise riiki, näiteks
Lätist Soome, Soomest NSVL-u j.n.e. Ei ole aga võimalik läbisõiduviisaga sõita läbi Eesti nii, et sisened Laurast ja lahkud näiteks Mõisakülast, kuna mõlemate piiripunktide naaberriigiks on Lätimaa; küll on võimalik nii, et sisenetakse samast Laurast, kuid väljutakse Irboskast (NSVL-u), kuigi see marsruut on palju lühem.¹²⁴⁾
Kui keegi saabub Eestisse transiitviisiga ühest naaberriigist (näiteks Lätist) ja tahab sinna tagasi minna, kuigi teise piiripunkti kaudu, siis nõutakse temalt piiripunktis sisse sissesõiduviisa maks (mitte vahe), kuna on asutud seisukohale, et sellisel juhtumil ei ole võimalik kasutada transiitviisat. Teiseks tuli piiripunktidel viisamaksu sissenõuda väga suurel arvul 1938. aasta suvel, mil kentsis kord, et Rootsi kodanikud võivad Eestisse tulla viisata, kuid ainult tingimusel, et nad peatuksid siin vähemalt 6 päeva.
Kes tuli sisse viisata ja lahkus varem kui kuue päeva möödumisel, sellelt nõuti Eestist lahkumisel piiripunktis viisamaks sisse.¹²⁵⁾

- 124) Muidugi võib kahelda, kas seesugune seaduse tõlgitsemine on õige; kuna Piirivalvele on see entud ülemuse (käesoleval juhul küll Politseitalituse) poolt teenistualalise instruksiooni-na, siis pole tema kohus juurelda, kas tõlgitsemine on õige või väär.
- 125) Piirivalve poolt nõuti selliselt viisamaksu sisse 220 isikult, kuna sellistes suurtes piiripunktides, nagu Valga rdj., Tallinna sadam, Pärnu sadam oli see arv kaugelt suurem.

Piirivalve poolt maksude sissenõudmist ei saa pidada selliseks haldus-funktsiooniks, mis nähtud ette Administra-
126)
tiiv sissenõudmise seaduses, kuna selle seaduse põhjal mak-
su sissenõudmisel ^{on} oluliseks momendiks, et maksu vabatahtli-
kult mittetasumise järele võib sissenõudja asuda maksu
sundsissenõudmisele. Piirivalvel sundsissenõudmise õigust
siiski ei ole, kuigi ta maksu mittetasumisel võib keeldu-
da teatava toimingu sooritamisest, näiteks ei lase lae-
val sedamast lahkuda, keelab isikul, kes ei maksa passi-
pikenduse või juurdemaksutulevat viisamaksu, Eestist lah-
kuda j.n.e.

§ 12. Piirimärkide korrashoid. Vabariigi mandripiir
on tähistatud - NSVL-u piir traataiaga, Läti piir - piiri-
tulpade ja piirikraaviga. Peipsi, Pihkva ja Lämmi järvel on
piir tähistatud - suvel toodritega vee peal, talvel kuuse-
okstega jääl. Merepiiril mingisugust tähistust ei ole.
Piirivalve ülesandeks on traataia parandamine ja uuenda-
mine, piiripostide uuendamine, piirikraavi puhastamine,
piirisihi võsast puhastamine, piiriäärde patrullteede, sil-
dade j.n.e ehitamine. Samuti on Piirivalve ülesandeks
ehitada piiri äärde vaatlustorne, mis võimaldavad nendele
soodsama piirivalvemise teostamise

§ 13. Riigikaitse ülesanded. Piirivalve oma piiratud
arvu isikute ja paljude muude kohustuste tõttu iseseisvalt
126) RT 1932, 2, 15

riigi piire välise vaenlase vastu kuigi tõhusalt kaitsta ei suudaks, vaid temal kui relvastatud jõul tuleb abistada kõigi võimaluste kohaselt sõjaväe, täites neid kohuseid, mida sõjaväevõimude poolt tal- le antakse. Piirivalve jõudude riigikaitseks kasuta- mine välise ja seesmine ohu puhuks on ette nähtud vastavate sõjaväeosade kaitse- ja mobilisatsiooni kavades, mis oma iseloomult on rangelt salajased, ning sellepärast üksikasjad neist üldsusele teadma- ta. Nendes kavades on ette nähtud need kohustused, mida Piirivalvel tuleb teostada sõja korral, samuti seesmiste rahutuste ja mässude puhul.

Teataval määral on Piirivalve funktsioon, et ta takistab soovimatul isikul selaja tulla Eestis- se, ka riigi kaitse teostamine.

§ 13. Piirivahejuhtumite lahendamine.

Piiri valvamisel juhtub sageli selliseid asju, mida tuleb lahendada mõlemate naabervõimude vahel, kelle territooriume piir eraldab. Üldpõhimõtteliselt kõik sellised juhtumid peaksid kuuluma lahendamisele diplomaatilisel teel, kuna vöörriikidega igasuguseid suhteid pidada on õigustatud ainult riigikeskvalitsus- Välisministeeriumi näol. Kuid piiril juhtub ka selliseid tühiseid asju, mille lahendamiseks keeruka

diplomaatliku aparatuuri rakendamine oleks mõtetu. Sellepärast ongi Eesti ja NSVL valitsuste vahel lepitud kokku, et tühisemates piirivahejuhtumites võivad vastavad piirivalvevoimud (meil Piirivalve jaoskonna ülemad) katsuda vahejuhtumit oma vahel lahendada, milleks korraldatakse kokkusaamisi. Alles siis kui nad ei suuda juhtumit lahendada, antakse asi diplomaatide kätte. Eesti Läti piiril töötavad piirivalve voimud rohkem käsikäes ja koduselt, millepärast seal mingisuguseid ametlikke kokkusaamisi ei korraldada, ega piirivalve voimude-vahelisi piirivahejuhtumite lahendamisi ametlikult ei praktiseerita.

§ 14. Laevadele abiandmine, uppunud ja randunud varanduste päästmine ja säilitamine.¹²⁷⁾

Merel, Peipsi ja Pihkva järve rannikul on Piirivalve kordoniülematele ja postivanematele oma piirkonnas pandud rannavanema kohused kokkuleppel Siseministeeriumi ja Teedeministeeriumi vahel. Rannavanema kohuseks on päästa ja abistada merehädas olevaid laevu rannalt, samuti uppunud ja randunud varanduste päästmine, nende eest hoolekandmine, omanikule tagasitoimetamise toimingud ja varanduste realiseerimine. Rannavanem on õigustatud igal ajal ära müüma avalikul enampakkumisel tema korralduses

127) RT 1930, 48, 306 § 50

oleva päästetud varanduse kui tema arvates:

- 1) ^{Vara} oma väärtuses ei ületa 100 krooni;
- 2) vara on niivõrd vigastatud või kiirelt rikkiminev et seda võimatu hoida heade tagajärgedega, või
- 3) kui selle väärtus ei kataks hoidmiskulusid.

Seda vara vastuvõtta-õigustava isiku juuresolekul võib vara müüa ainult tema nõusolekul, või kui ta ei ole nõus varandust vastu võtma. Piirivalvurid on kohustatud abistama rannavanemat, olgu siis rannavanemaks kaaspiirivalvur või mõne teise ametkonna ametiisik.

RT 1932,35,338 on antud määruses juhtnõõrid rannavanematele, mida ka piirivalvuritel rannavanema kohustetäitmisel tuleb käsitleda.

128) Teedeministri määrusega on määratud rannavanemad.

Piirivalve peale on pandud rannavanema kohused Peipsi ja Pihkva järve rannikul, Kessu, Hästholmi, Ruhnu, Kihnu ja Vormsi saartel, ning kogu Vabariigi territooriumi rannikul, kuhu sama määrusega pole rannavanemat määratud teistest ametkondadest.

§ 15. Kalapüügi järelevalve teostamine.

129) Kalanduseaduse § 29 alusel on kalapüügi järelevalve teostamine teiste ametiasutiste hulgas pandud ka Piirivalvele. Sellega on Piirivalve õigustatud

128) 1930,96,628 RT

129) RT 1938,60,588

ja kohustatud kõikjal oma piirkonnas teostama järelevalvet selle järele, kas kalapüük toimub nende eeskirjade järgi, mis antud Kalanduse seaduses ja seadust konkreetiseerivais määrusis.

Eriline kohustus kalapüügi teostamisel on pandud Piirivalvele Kolga-Abla ja Kiiu-Abla külade vahelise Laumadala pardas olevatel talinooda loomusekohtadel.¹³⁰⁾ Kes soovivad seal püügist osa võtta, on kohustatud endid registreerima iga aasta 5. jaanuariks Loksa rajoonis Piirivalve Kiiu-Abla kordonis. Mainitud loomusekohtadel võivad nimetatud kordonis registreeritud talinooda meeskonnad püüda kalu registreerimise järjekorras, kusjuures iga registreeritud meeskond pärast ühepäevalist püüki annab loomusekoha kasutada järgnevale registreeritud meeskonnale. Meeskond, kes oma ühepäevalist püügist kasutanud või kes temale määratud püügipäeval ei ilmu püügile, paigutatakse järjekorra lõppu ja temal on õigus püüki uuesti teostada järjekorra kätte jõudmisel.

§ 16. Teiste ametisikute asendamine ja abistamine.

a) Tuletorni ülevaataja kohused, on pandud Piirivalvele Kundas ja Käsmus, kus Piirivalve kordoniülemad täidavad neid kohustusi mis vastavates eeskirjades ette nähtud tuletorni ülevaatajatele.

b) Avaliku korra ja julgeoleku alal politseiametnike asendamine. Siseministri sellekohasel korraldusel on pandud avaliku korra ja julgeoleku eeskirjade täitmise järelevalve teostamine Prangli saartel Piirivalve Prangli kordoni ülemale politsei allkonstaabli õiguste ja kohustega.
131)

c) Tolliametnikkude abistamine. Tolliseaduse § 4 alusel on piirivalvevoimud kohustatud abistama tolliametnikke nende ametikohuste täitmisel. Ka MKrS § 101 ja 105 annavad õiguse tollivõimudel nõuda Piirivalveabi andmete kogumisel, süütegude jälitamisel, süütegude lõpetamiseks, isikute kinnipidamise ja nende isiku-kindlaks tegemisel. Sellest sättest järeljub, kui tollivõimud on ise kohal, siis piirivalvevoimud juurdlusi ei toimetata, vaid ainult abistavad tollivõime. Nii, et Piirivalvel tuleb iseseisvalt tollisüütegusid jälitada ainult siis, kui tollivõime ei ole kohal.

d) Meteoroloogiliste andmete kogumine. Piirivalve korraldab Tartu Ülikooli meteoroloogia-Observatooriumi jaoks sademete, äikese, rahe, jää ja fenoloogilisi vaatlusi, ning Hädameeste kordonis toimetab ilmastiku ja pilvituse vaatlusi Varssavi-Tallinna lennuliini jaoks j.n.e.

e) Laevsõidu liini siht- ja automaattulede kustutamist ja süütamist on Piirivalve kohustatud toimetama Mustvees, Ninal, Emajõe suundmes ja Mehikoormas.

f) Teatavates kohtades teostab Piirivalve kokkuleppel teistel ametasutistega mereside ülesandeid.

II

Piirivalve õigused ja tema tegevust soodustavad üldsätted.

§ 17. Piirivalve õigused. Et mingi haldusühik võiks täita temale pandud kohustusi, siis peab ta paratamatult olema varustatud ka eriliste õigustega, mis võimaldavad tal korralikult täita pealepandud kohustusi. Ka Piirivalve, kellele on pandud niipalju väga mitmekesiseid kohustusi, peab olema varustatud eriliste õigustega. Piirivalve õigused on tuvastatud Piirivalve seaduses. Piirivalve ei saa siiski talle omistatud õigusi kasutada kõikjal, vaid ainult seadusega kindlaks määratud niinimetatud piirivalve-vöös. Piirivalve seaduse § 34 määrab piirivalvevöö järgmiselt: 1) merel - 12 meremiililaine veeala, mis algab Eesti Vabariigi territoriaalmere algjoonest, kui võrd see veeala ei ole määratud teisiti Eesti Vabariigi poolt sõlmitud või omaksvõetud rahvusvahelistes kokkulepetes; 2) maal - 10-kilomeetrilaine maa-ala maapiiril riigi piirijoonest ja veepiiril - rannajoonest sisemaa poole. Piirivalve-vöösse kuulub ka Peipsi, Läämi ja Pihkva järvest Eesti Vabariigi veeala.

Piirivalvevöös Piirivalvel on õigus:

1) Riigi- omavalitsuse ja eramaadel igal ajal ta-
kistamatult liikuda, jala, ratsa või sõidukil ka-
sutades selleks kas piirivalve poolt rajatud või
muid olevasolevaid teid ja radu.¹³²⁾

2) Kontrollimiseks peatada isikuid ja läbi vaadata
igasuguseid liikumise ja veoabinõusid ning nõuda
isikuttoendavate dokumentide ja laeva- või veo-
dokumentide ning esemete ette näitamist. Samuti
võib läbi vaadata piirivalvevöös asuvaid elamuid
ja muid hooneid, kui tekib kahtlus, et neis var-
javad endid riigipiiri loata läbistajad. Laevade
läbivaatamise korral koostatakse akt. Sõjalaevad
ja tollivalvepiirkonn ei kuulu Piirivalve kontrol-
li alla, kuid erandina võib Maksudetalituse di-
rektori ja Piirivalve ülema vahelisel kokkuleppel
Piirivalve teostada ka tollivalvepiirkonnas
kontrolli.¹³³⁾

3) Riigipiiri loata läbistajad, samuti riigipiiri
loata läbistamise katselt tabatud isikuid on
Piirivalvel õigus kinni pidada, läbi otsida ja
isik kindlaks teha. Kõiki süüteolt tabatud,

¹³²⁾ PVS § 35

¹³³⁾ ib § 38

kuid ka kontrollimisel süüteoos tõsist kahtlust äratavaid isikuid on Piirivalvel õigus pidada kinni 48 tundi, mil-
lise aja jooksul nad tulevad anda politsei korraldusse. 134)

4) Iga laeva või muud ujuvabinõu, väljaarvatud sõjalaevad, on õigus Piirivalve laevalt sundida peatuma. Selle käsu mittetäitmisel Piirivalve vahilaev annab ühe hoiatuspaugu õhku ja kui peatumakästud laev või muu ujuvabinõu siiski ei peatu, võib avada tule mittepeatunud ujuvõiduki pihta. 135)
Laevade peatamise tegelik läbiviimine on kindlaks määratud erimäärusega. 136)

5) Teenistuskohuste täitmisel piiri valvamise alal on Piirivalves teenival sõjaväelasel õigus tarvitada relva isiklikult oma algatusel, samuti komando koosseisus vastaval ülemal oma alluvaile seda käskida, tagajärgede eest vastutamata, järgmistel juhtudel: 137)

1) enesekaitseks: a) relvaga neile kallaletungi või vastuhakkamise korral; b) relvata neile kallaletungi või vastuhakkamise korral mitme isiku poolt või ka ühe isiku poolt, kui ei jää üle muud kaitsevõimalust.

2) salakaubavedajate ja piiri loeta läbistajate tabamiseks, samuti veoabinõude ja isikute peatamiseks kui need kahekordse hüüde "seis" ja õhkulastud hoiatuspaugu peale ei jää seisma, vaid püüavad põgeneda:

3) valveesemete kaitseks;

135) ib § 43

136) RM 1938, 55, 519

137) PVS § 46

4) kui vahil alla võetud või kinni peetud isikud vastu hakkavad või teevad katsed põgeneda ja pole muud võimalust neid kinni pidada;

5) ujuvabinõude kinnipidamiseks kui need ei peatu Piirivalve sellekohase käsu peale;

6) õhusõidukite pihta, kui nad lendavad sellekohase loata või neile liikumiseks suletud piirkondades.

Kõigil juhtudel kui aeg ja olukord seda lubab, on relvatarvitaja kohustatud enne hoiatama hüüdega, hoiatuspaiguga või mõnel muul viisil.

Kõigil juhtudel, millal piirivalvuril on lubatud tarvitada relva, kui relva tarvitusele võtmist on võimalik vältida kas füüsilise jõu tarvitamisega või mõnel muul teel, on piirivalvurid kohustatud seda tegema.

Relva tarvitamisega peab olema äärmiselt ettevaatlik, kui see võib osutada ohtlikuks kõrvalistele isikutele.

Relva tarvitamisel väljaspool komando koosseisu jääb relva tarvitaja enese valida, kas tegutseda tera- või tulirelvaga. Komandoni tegutsemisel määrab relva tarvitamise viisid komandoulem.

Piirivalve sisemises vahiteenistuses olevad ametiisikud tarvitavad relve garnisonimäärustikus ettenähtud

138) PVS § 46,
139) ib § 47
140) RT 1929, 18, 123

141) PVS § 48
142) RT 1929, 18, 123
143) PVS § 49

juhtudel ja korras.

Kodanlikkudele võimudele abianandmiseks väljasaadetud piirivalveüksused või üksikud piirivalvurid tarvitavad

relva Kodanlikkude võimude poolt nõuetava kaitsevõime

keasabi andmise seaduse § 17-19 ettenähtud juhtudel ja

143)

korras.

7) Relvastatud salakaubitsejate ja riigipiiri loata läbistajate salkude tabamiseks, kui Piirivalve omad jõud

ei ole küllaldased, on Piirivalvel õigus kutsuda abiks

Siseministri ja Sõjavägede juhataja kokkuleppel maksma-

144).

pandud elustel sõjaväelasi.

§ 18. Üldised kohustused kodanikkudele ja

ja teistele ametkondadele Piirivalve tegevuse
soodustamiseks.

Et Piirivalvel oleks võimalik tagajärjerrikkalt

täita oma mitmekesiseid kohustusi, selleks on Piirival-

ve seaduses paljud normid, mis kohustavad kodanikke ja

teisi ametkondi.

Veepiiril on Piirivalvel oma ülesannete täitmiseks

vahilaevad, mille suhtes kehtivad sõjalaevade kohta käivad

eeskirjad ja mis sõidavad Piirivalve lipu ja vimpli all.

144)

Riigi-meapiiril on keelatud uute hoonete püstitami-

ne, aedade tegemine, puude ja põõsaste istutamine piiri-

joonele lähemale kui 300 meetrit, seal kus see ei ole kor-

141) PVS § 43

144) PVS § 50

142) RT 1923, 33/34

145) ib § 4

143) PVS § 49

rallatud teisiti kokkuleppeis naaberriikidega. Erandeid
146)
sellest võib teha Siseminister. Tegelikult see norm on-
gi rakendatud ainult NSVL-u piiri suhtes, kuna Läti
piiril seda kitsendust ei ole.

Riigi maapiiril 10-meetriline piiririba, mis loe-
takse piirijoonest või piiriäärsest looduslikust või
kunstlikust takistusest sisemaa poole, peab olema puhas
metsast ja võsast, niivõrd kui see ei ole teisiti kor-
raldatud naaberriikidega kokkuleppeis. Selle riba puhas-
147)
tamise kohustus lasub Piirivalvel. Ka 10-meetrilise
piiririba puhashoidmine metsast ja võsast on rakendatud
Läti piiril ainult osaliselt, NSVL-u piiril täielikult.
10-meetrilises piiriribas liikumine on lubatud ainult
Piirivalve eriloal. Lubade andmise alused ja korra mää-
148)
rab Siseminister. Kaitseseisukorra kehtivuse piirkonnas
on piiriribas liikumisekitsendust laiendatud kaunis
149)
tunduval määral.

Piirivalvevöös on kohustatud kõik isikud ja sõidu-
kid ametikohustetäitmisel oleva piirivalvuri nõudmisel
150)
peatuma. Samuti on kohustatud piirivalvevöös kõik
ujuvabinõud peatuma Piirivalve vahilaevalt või -paadilt
151)
antud käsu peale.

146) PVS § 36,

147) ib § 37

148) ib § 40

149) RT 1933, 3, 26

150) PVS § 39

151) ib §§ 43, 44

Riigi- ja omavalitsusteenijad, piirivalvevõos ka kõik kodanikud, on kohustatud teatama kohalikule Piirivalvele või politseile riigipiiri loata läbistamise juhtudest, mis neile teatavaks saanud.¹⁵²⁾

Tuletornid ja tulelaevad on kohustatud Piirivalvele abi ja tarvilikke teateid andma tema ülesannete täitmisel Siseministri, Teedeministri ja Sõjavägede juhataja vahelisel kokkuleppel määratud juhtudel ja korras.¹⁵³⁾

Ka need eeskirjad, mida kodanikud on kohustatud täitma ujuvsõidukite registreerimise ja nendega liiklemise suhtes, samuti mandril liiklemisel kaitseseisukorras kuulutatud maaalal, on antud selleks, et Piirivalvel soodustada tema ülesannete täitmist, kuid neid oleme lähemalt vaadelnud juba Piirivalve kohuste juures.

4. peatükk.

Piirivalve funktsioonide juriidiline iseloom.

§ 19. Piirivalve funktsioonide juriidiline iseloom.

Peale selle kui oleme vaadelnud pikemalt kõiki neid arvurikkaid funktsioone, mida Piirivalve seaduse ja teiste õigusnormide alusel on kohustatud täitma, tõusetub küsimus, kuidas kvalifitseerida teoorias esinevate terminite

152) PVS § 51

153) PVS § 52

ja definitsioonide järgi Piirivalve poolt teostatavat
haldusfunktsiooni üldse, ning samuti Piirivalve poolt
teostatavaid akte.

Teame, et teaduses mingi korporatiivse ühiku õigus-
korra alusel teostatavad toimingud jagunevad normivaba-
likeks ja normatiivseiks. Normatiiv-funktsioon on selli-
ne, mis toob kehtivasse õiguskorda muudatusi, kuna
normivaba toiming jätab õigusliku olustiku muutmata.
Sellest seisukohast lähtudes, peab nentima, et suur
osa Piirivalve funktsioonest ^{k kuulub} normivabasse tegutsemisse.
(Tähtis ei ole see, et küll kõik Piirivalvele omista-
tud kohustused on õigusnormes täpsalt fikseeritud,
ning asjaosalised ametnikud ei saa sugugi "normivabalt"
toimida, vaid täpselt nii nagu norm käseb, vaid ikkagi
see toime, mis teataval funktsioonil on kehtivasse
õiguslikku olustikku). Piirivalve normivabasse funktsi-
oni võiks arvata: Salakaubitsemise ja seadusevastase
üle piiriliiklemise takistamine, kuna need tegevused
on vastavais õigusnormes keelatud ja, et Piirivalve
püüab isikuid hoida sellest keelatud tegevusest, ei
too kehtivasse õiguskorda muudatust. Samuti on normivaba
toiming piirimärkide korrashoid, piiri keitsmine, sütte-
gude jälitamine, avaliku korra ja julgeoleku järeleva-
ve, tollivõimude abistamine nende ametitoiminguis,

meteoroloogiliste andmete kogumine ja palju muud.

Kuid paljud Piirivalve funktsioonid on siiski sellised, et nad tekitavad muudatusi kehtivasse õiguslikku olustikku, ning selline Piirivalve tegutsemine on kaheldamatult normatiivtoiming. Normatiivtoimingu hulka kuulub passikontrolli teostamine (dokumentidele vastava templi jäljendi löömiseega võib isik kasutada oma subjektiivset õigust riigist lahkumiseks). Tollifunktsioonide täitmisel kaupade tollimisaktide koostamine on normatiivtoiming, samuti rannavanema poolt varanduste müük j.n.e.

Suure osa Piirivalve normatiivfunktsioonist moodustab mitmesuguste tunnistuste ja lubade väljaandmine (ujuvõidukite liikumiseks territoriaalvetes ja isikute liiklemiseks piirivöös).

Teoorias jagunevad normatiivtoimingud kahte suurde põhirühma - üldaktid ja üksikaktid. Üldaktidega käsitletakse üldjuhte, üksikaktidega üksikjuhte, mis esinevad ajas ja ruumis ühekordselt, on põhimõtteliselt ~~er~~ registreeritavad.

Ei ole kahtlust, et kõik Piirivalve poolt toimivad normatiivfunktsioonid koosneb üksikaktidest, korraldistest.

Piirivalve ei ole õigustatud andma üldnorme üldiste juhtude lahendamiseks.

Piirivalve üksikaktid võivad olla:

1) Nii hästi õigustavad kui kohustavad. Näiteks isiku-

le piirivöös liiklemiseks väljaantud lube on õigustav korraldis, kuna ujuvabinõu omanikule antud kirjalik korraldus, et ta oma ujuvabinõuga võib välja sõita ainult Piirivalve loal - on kohustav haldusakt.

2) õigustavatest aktidest on registreeringud ujuvabinõude Piirivalve rajoonis vastavasse registrisse sisse kandmine. Mitmesuguste maksude sissenõudmisel antavad kviiitungid on erivormistised, millega tõendatakse konkreetsete aineliste kohustuste kustumist.

3) õigusi loovatest aktidest võiks nimetada Piirivalve võimude poolt isikuile väljaantavaid lube, millega nad võivad liigelda ujuvabinõudega territoriaalvetes ja jalgsi ning sõidukitega piirivöös. Juriidilise terminoloogia järgi võib neid nimetada konsessiooniks. Konsens on Piirivalve märke isiku passis kui ta ületab riigipiiri.

4) Keeldumusakt on selline, millega Piirivalve keeldub isikule andmast tema poolt soovitud lube. Seda loetelu võiks veel palju jätkata, kuid piisab ehk sellestki, et näidata, et Piirivalve teostab mitmekesisest normatiivset funktsiooni, samuti on tema poolt toimivad aktid väga mitmet liiki. Õiguskorra põhifunktsioon, mida toimetatakse üksikaktidega, nimetatakse eksekutiivfunktsiooniks ja jaguneb veel kahte alaliiki - administratiiv- ja jurisdiktsiooniline funktsioon.

Kõik eelpool mainitud kuulub administratiivfunktsiooni, kuid Piirivalvel on võimalik siiski vähesel määral teosta-
da ka jurisdiktsioonilist funktsiooni.

Kuigi meie Põhiseaduses on väljendatud kohtuvõimu
separatsiooni ja õigusemõistlemise monopoolsuse printsiip,
mis tähendab seda, et kohtuvõimu ei saa olla ei legisla-
tiiv, ega haldusasutisil, ning et õigusemõistlemine on
kohtute ainuõigus, ei ole dogmas see siiski viidud läbi
järjekindlalt, vaid sellest erinemist on märgata kahes
suunas: 1) kehtivas õiguses on ette nähtud kohtulikud
haldusinstantsid, kes tegelevad õigusemõistlemisega
haldusasjus s.o. kontrollivad halduse tegevuse õigusepä-
rasust ja 2) mõningaile haldusametnikele on antud õigus
teotseda õigusemõistlemisega kriminaalasjus, s.o. - mõnin-
gate vähemate süütegude eest karistuse määramine on an-
tud haldusametnike pädevusse. Kuid siin peab tähendama,
et selliste õigusemõistlemisega tegelevate asutiste
eksistents ei ole vastuolus Põhiseadusega, ja nimelt sel
põhjusel, et nende haldusametnike poolt koostatud trahvi-
otsused ei ole kunagi lõplikud ja need tulevad isiku suh-
tes, kelle kohta nad tehtud, rakendamisele ainult siis kui
isik on ise sellega nõus. Ei ole isik tema kohta tehtud
otsusega nõus, tuleb asi anda kohtu lahendamise harilikus
korras, millejuures haldusametniku poolt tehtud otsus
ei ole kohtunikule siduv.

Administratiiv-jurisdiktsioonilist funktsiooni

Piirivalve võimudele omistatud ei ole, küll võivad Piirivalve võimud, tegeleda kriminaalõigusemõistlemisega, kuigi õige piiratud kujul. Nimelt on Piirivalve jaoskonna ülemal õigus KrS § 366¹ ettenähtud süüdlaseks ~~seutu~~ seutuvaid isikuid karistada samas paragraafis ettenähtud rahatrahvi ulatuses. Kui ega isik ei ole nõus temale määratud karistusega, tuleb asi anda põhiseadusliku kohtu lahendamisele.